

slovenski čebelar

Letnik LXXXIII — Leto 1981

11

IZDAVA
LJUBLJANA

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

St. 11 1. november letnik 83

VSEBINA

Martin Mencej: Med čebelami in čebelarji (Fran Levstik — »BUČELARSTVO«)	325
Stojan Droč: Opravila v novembru	328
Mag. Metod Kopitar: Razširjenost varroze v Sloveniji	329
Dušan Medved: Savudrijska poletna srečanja	332
Ciril Jalen: Naši znani čebelarji	335
Mag. Franc Javornik: Predstavljamo vam novo knjigo	340
Josip Belčič: S čebelami skozi življenje (nadaljevanje)	345
France Vardjan: O medovitosti robinje	348
Martin Mencej: Še o zazimljenju čebel	349
Ivan Krajnc: Kaj sem storil zoper varrozo	351

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Seja SPOJ v Beogradu	353
Zapiski seje IO ZČDS	355
60. let čebelarstva organizacije v Dobrem polju	356

ZA ČEBELARSKO KROŽKE

Nagrajeni članek — Jože Črček: Stara revija Slovenski čebelar me je spodbudila za čebelarjenje	358
--	-----

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

Franc Albreht: Opazovalna služba o gozdnem medenju v revirju Ravnik	341
Medved Tanja: Medenje smreke in hoje v letu 1981 v Sloveniji	343
Franc Štumbelj: Sejem čebelarstva v Somboru	344

CONTENTS

M. Mencej: Among bees and beekeepers (Fran Levstik — »Büchelarstvo«)	325
S. Droč: Beekeeper's occupations in November	328
M. Kopitar: The propagation of varroa in Slovenia	329
D. Medved: The summer meetings at Savudria	332
C. Jalen: Our renowned beekeepers	335
F. Javornik: We present you a new book	340
J. Belčič: With bees through one's life	345
F. Vardjan: About the mellific flow of a blackberry bush	348
M. Mencej: More about the hibernation of the bees	349
I. Krajnc: What have I done against varroa	351

FROM SOCIETY LIFE

The session of SPOJ in Belgrade	353
The report from the session of the Executive Council of ZČDS	355
60 years of the beekeeping organization at Dobro polje	356

FOR BEEKEEPING SOCIETIES

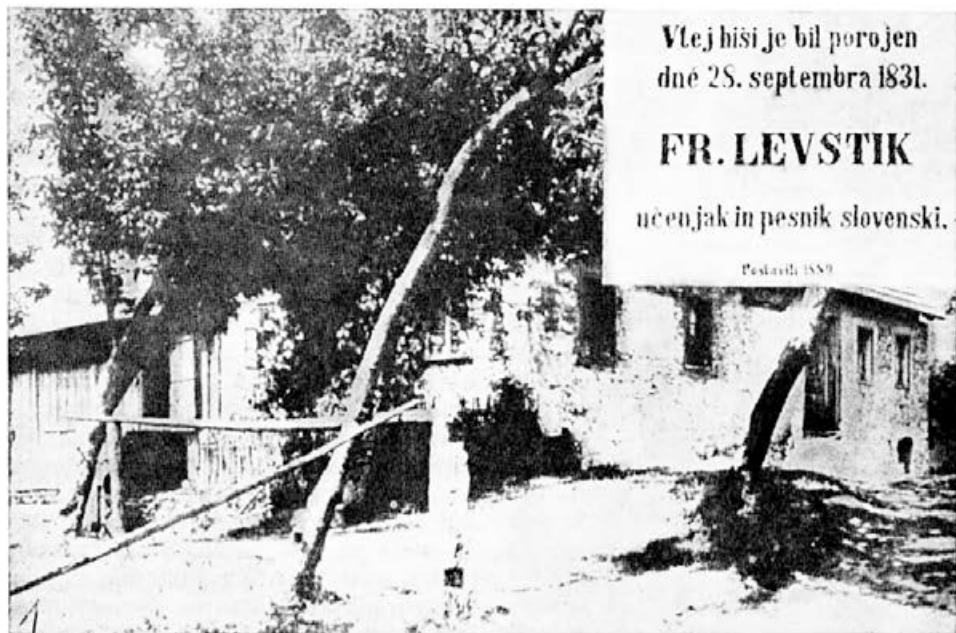
The awarded article — Jože Črček: An old Slovene Beekeeper magazine made me start beekeeping	358
--	-----

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

F. Albreht: The observation Service for forest mellific flow in the district of Ravnik	341
T. Medved: The mellific flow of pine-trees and fir-trees in Slovenia in the year 1981	343
F. Štumbelj: The beekeeping fair in Sombor	344

Slika na naslovni strani: Čebela pri skladiščenju cvetnega prahu. Foto inž. Franc Šivic

V tej hiši je bil porojen
dné 25. septembra 1831.

FR. LEVSTIK

učenjak in pesnik slovenski.

Podarili 1889

Levstikova rojstna hiša v Spodnjih Retjah pri Velikih Laščah

MED ČEBELAMI IN ČEBELARJI

FRAN LEVSTIK »BUČELSTVO«

MARTIN MENCEJ

Te dni praznujemo stopenetdesetletnico rojstva Frana Levstika in posvečamo naše misli velikemu in zaslužnemu kulturnemu ustvarjalcu, neuklonljivemu borcu za resnico in pravico iz Retij pri Velikih Laščah. Na proslavah, simpozijih in v razpravah so naši kulturni delavci vsestransko osvetlili njegove vrednote kot sestavni del slovenskega literarnega, kulturnega in političnega ustvarjanja. Slovenskim čebelarjem pa narekuje ta jubilej še posebno nalogo, da na kratko prikažemo Levstika kot čebelarskega pisca, zaradi česar mu gre »časten prostor v zgodovini slovenskega čebelarstva«, kakor utemeljeno pravi arheolog in zgodovinar dr. Valter Smid.

Redki so leposlovni ustvarjalci, ki so posegli v življenje čebel in čebelarstvo dejavnost pri nas, prav tako pa tudi v tujini. Eden od redkih je bil

npr. literarni velikan Lev Nikolajevič Tolstoj, ki ni samo govoril in pisal o čebelah in čebelarstvu kot romantični esejist ali romanopisec, ampak je na podlagi aktivnega dela v čebelarstvu prispeval svoj pomembni delež k razvoju in napredku čebelarstva v svoji deželi. Pri nas pa je Levstik že v zgodnjih mladostnih letih začutil čudovito skladje čebel in čebeljega življenja z okoliško naravo retenske domačije. Nedvomno je dal temu povod neposreden stik z očetovimi čebelami predvsem pa čebelarjenje soseda preužitkarja Oblaka na domu pri Ilijevih, da je že v zgodnji mladosti oblikoval svoje nežno čustvo do čebel v pesnitvi »Prvi pomladanski čebeli« in v pesnitvi »Hrepenenje mladega pesnika« prikazal podobo prebujajoče se pomladne pokrajine, ki ji daje čebelica svoj posebni odsvit.

LEVSTIK KOT ČEBELARSKI PISATELJ

Nikakor ni moglo biti naključno, da se je temeljito lotil, kakor vsega drugega pisateljskega ustvarjanja, tudi pisanja o čebelah in čebelarjenju že v prvih zasnovah knjige BUČELSTVO po izkušnjah in besedah retenskega bučelarja Jožefa Oblaka.

Kot mladenič — gimnazijski maturant — je v poletnih počitnicah ne le opazoval čebelje življenje — to čudo narave — ampak se je nedvomno tudi aktivno vključil v čebelarska opravila pri preužitkarju Oblaku. Kako naj bi sicer že v prvih zasnovah »Bučelstva« (1854—1855) pisal samo na osnovi pripovedovanja čebelarja Oblaka, pa čeprav je bil ta čebelar-kranjčar v čebelarjenju dobro podkovan in je bržčas imel obilo izkušenj potrjuje tudi dejstvo, da je Levstik pozneje, ko je bil domači učitelj na Turnu pri grofu Pacetu, »spomladi tudi roje ogrebal«. Nemogoče je namreč, da bi do takšnih podrobnosti in zapletenosti v čebeljem življenju pisal strokovno knjigo samo na osnovi pripovedovanja preprostega čebelarja. Zato so po našem mnenju odveč dvomi in ugibanja, ali je Levstik tudi praktično delal pri čebelarjenju ali ne. To pa še zategadelj, ker je vsebina knjige Bučelstvo prepletena z dognanji tedanjih tujih čebelarskih strokovnjakov, ki so pisali v nemškem jeziku, česar čebelar Oblak v Retjah ni bil zmožen, čeprav je bil živ zaklad izkušenj. Z drugimi besedami povedano, *Levstik se je v biologijo čebel in tedanje čebelarjenje pošteno poglobil*. Pri tem pa za njegovo pisanje strokovne knjige o čebelah in čebelarjenju niti ni toliko važno, ali je tudi sam čebelaril ali pa je samo sodeloval pri čebelarjenju in opazoval življenje čebel v panjih in zunaj njih. Pomembno je, da se je teoretično in praktično poglobljal v vprašanja čebelarstva in da mu je bila to osnova za pisanje knjige.

Res je, da je imel glede nekaterih vprašanj, najbrž skupno z Oblakom, predvsem na področju biologije čebel Levstik svoje poglede, ki so se razlikovali od drugih avtorjev ali so bili vsaj problematični, kar je razumljivo za tedanje čase. Tako mu je delalo npr. preglavice vprašanje, kako in kje izloča čebela vosek? Ko Levstik postavlja vprašanje: »Ali čebele vosek izpuščajo skozi gobček ali pa ga morda zares pote skoz obročke zadnjega teleasa,« polemizira s čebelarskimi pisci, kot npr. Schirachom, Jonkejem in med drugimi tudi z Dzierzonom, za katerega sicer pravi, »da je imeniten in sploh tudi bistroumen«, ali ni še natanko pregledal bučele, kako je ustvarjena, ker bi sicer ne govoril, da vosek pobira sama po sebi... Luščine so na obročku, videl sem jih tudi jaz, pa jaz mislim, da je to ravno tako bolezen kakor na glavi rožički... Skratka za trdo menim, da bučela iz sebe ne daje voska drugod, nego skozi gobček...« Tako polemizira še o nekaterih drugih vprašanjih, vendar pa mu zgodovina ni dala prav. Vse to pa kaže, kako vztrajno se je poglobljal v življenje čebel in čebelarjenje in da mu *čebelarstvo ni bilo samo sredstvo, ki naj bi mu služilo za čiščenje in usmerjanje slovenskega jezika*.

LEVSTIKOV IZREDEN PRISPEVEK ČEBELARSKEMU IZRAZOSLOVJU

Ni naš namen, da se spuščamo na literarno področje Levstikovega dela in ali je izzval pisanje knjige Bučelstvo prevod knjige kočevskega Nemca Jurija Jonka Anleitung zur praktischen Behandlung der Bienenzucht, ki je izšla v slovenskem prevodu 1844. leta pod naslovom Krajnski čebelarčik — kratko podučenje čebele rediti in z njimi prav ravhati. Naj bo tako ali drugače, res je, da je Levstik s svojim klenim slovenskim jezikom, ko je oral ledino tudi na čebelarskem področju, prispeval poleg drugega ne-

precenljiv zaklad v slovensko čebelarstvo izrazoslovje, posebno še zato, ker »je v čebelarški terminologiji vladala anarhija in je vsak sam po svoji zmožnosti koval nove besede«, kakor je pozneje (1902) ugotavljal W. Smid. Začudo se niso našli v uredništvih čebelarstva pisane besede ljudje, ki bi se lotili tega pomembnega poglavja. Se-le W. Smid, zgodovinar in arheolog, si je vzel čas in trud, da je 1903. leta sestavil Zbirko čebelarških izrazov. Svoje delo, ki ga je opravil na podlagi do tedaj izišle čebelarške literature, knjig, revij in časopisov, je ponudil za objavo uredništvu Slovenskega čebelarja, glasilu tedanjega Slovenskega čebelarstva društva. Zbirka čebelarških izrazov je izšla kot priloga 7. št. glasila leta 1903.

Že sam pregled izrazoslovja kaže, da je pri tem od vseh dotedanjih čebelarških spisov in prevodov (Goličnik, Dainko, Jonke, Sumper itn.) uporabil *Levstikov rokopis Bučelstvo za enega temeljnih virov pri sestavi Zbirke čebelarških izrazov*. To pa je tudi razumljivo, saj prav Levstik toži v svojih Napakah slovenskega pisanja, da »skoraj vsi, ki pišemo, stavimo slovenske besede, mislimo pa le nemški« in da premalo izrabljamo zaklade domačega jezika.

LEVSTIKOVO PRIZADEVANJE ZA NAPREDNO ČEBELARSTVO NA SLOVENSKEM

Znano je Dzierzonovo novatorstvo za razvoj in napredek čebelarstva in novo tehnologijo v svetu (listovni panj), kar je poznal tudi Levstik po knjigi Neue verbesserte Bienenzucht — Novo izboljšeno čebelarjenje (1849). In Levstik se ni obotavljal pribiti: »Bilo bi želeti, da bi Slovenci bolj poznali Dzierzonovo ravnanje,« kar pomeni, da si je Levstik prizadeval in pisal kot napredno misleč čebelar. In če k temu dodamo njegove kritične pripombe, v katerih je spregovoril »o

Čebelnjak v Retjah, ob katerem je Levstik prebil marsikatero prijetno uro v razgovoru s čebelarjem Jožetom Oblakom. Čebelnjak so ob tem jubileju rešili propada in ga obnovili prizadevni čebelarji CD Velike Lašče

obrambi kranjskega bučelarstva«, ki jo je predložil kranjski deželni odbor deželnemu zboru, potem je še bolj razvidno njegovo prizadevanje za varstvo in napredek slovenskega čebelarstva v tedanji dobi.

USODA LEVSTIKOVEGA ROKOPISA

Čeprav je Levstik zasnoval knjigo o čebelarstvu 1854. leta, je dokončno pripravil rokopis za tisk šele 1858. Rokopis pa je doživel podobno usodo kot rokopis P. P. Glavarja s to razliko, da so imeli Glavarjev rokopis za izgubljenega vse do 1951. leta in je bil objavljen šele 1976 v knjigi Ob 200-letnici pisane besede o sloven-

skem čebelarstvu, Levstikov rokopis pa je romal od založnika do založnika in od urednika do urednika vse do leta 1958, ko je bil objavljen v Levstikovih zbranih delih pod uredništvom prof. dr. Antona Slodnjaka z vsemi podrobnimi razlagami in pripombami. Levstik pa s tem svojim delom ni le prispeval »miselno in jezikovno zlasti sintaktično pomemben sad svojega kritičnega in besedno ustvarjalnega duha«, kakor ugotavlja A. Slodnjak, ampak je hkrati obogatil slovensko čebelarstvo literaturo in pisano besedo o čebelah in čebelarjenju.

Žal pa v tedanjih uredništvih čebelarstva pisane besede ni bilo pravega posluha za objavo Bučelstva. Tudi za Levstikovo delo o čebelah in čebelarstvu ni bilo pravega zanimanja v vrstah pisarjev čebelarjev. Le eden od glavnih sodelavcev tedanjega Slovenskega čebelarja A.(vgust) B.(ukovec) se je oglasil s krajšim prispevkom, ki je bil tiskan v petitu pod zaglavjem

Mali kruhki v 1. št. Slovenskega čebelarja za leto 1957, kjer je med drugim rečeno: »Bučelstvo čaka še vedno na objavo. Vsebina spisa je vsekar odlična, pa ne samo v jezikovnem pogledu, marveč tudi v strokovnem. Že davno smo želeli, da bi bilo to zanimivo delo tiskano, toda naša želja se doslej ni uresničila... Da bi izšlo v doglednem času, prav nič ne kaže. Svoj čas bi bila ZČD to lahko storila, saj je bilo denarja dovolj na razpolago. To priliko smo zamudili.«

In zakaj je prišlo do te »zamude«, če pa je rokopis izročila že leta 1907 A.(vgustu) B.(ukovcu) kot *darilo društvu* bivša ljubljanska nemška knjigarna Kleynmayer et Bamberg, ki je rokopis odkupila še v prejšnjem stoletju?! Vse kaže, da so bili drugi vzroki, da podarjenega rokopisa ni tiskala Zveza čebelarskih društev in da delo ni izšlo v samostojni knjigi.

Škoda, res škoda!

OPRAVILA V NOVEMBRU

STOJAN DROČ

Do prvih dni novembra je čas, da dokončno uredimo družine za prezimovanje. November je praviloma že toliko hladen, da se družine stisnejo v gručo, ki je v glavnem ne zapustijo več. Prav to pa nam narekuje ogibanje posegom v družine, razen izjemo. Ob obisku kaj lahko ugotovimo brezmatičnost družine in pravi nesmišl bi bil, če bi jo takšno ohranili čez zimo. Pravi »čudež« bi bil, če bi brezmatični družini celo uspelo prezimiti. Zato jo moramo likvidirati in jo ometi k sosednji družini.

Ostane nam še paženje čebeljih družin, ki praviloma sodi v mesec november. Datum, kdaj naj pažimo, je težko določiti. Ravnamo se po vremenu; v glavnem opravimo to delo, ko trajneje zahlači. Paženje, kako pažiti in kakšen material uporabljamo za paže-

nje, je prepuščeno čebelarju. V praksi še vedno uporabljamo papir, karton ali penečo gumo. Mnogi pa so paženje že opustili. Med njimi je tudi pisec, ki ugotavlja, da družine dobro prezimijo tudi brez paženja, če so le dobro pripravljene za zimo, z zadostno zimsko zalogo hrane.

O paženju je bilo že veliko napisanega. Obstaja pa prepričanje, da je zmerno paženje družin najustreznejše. In tako paženje v naših čebelarskih vrstah močno prevladuje. Zato ga bom v kratkem tudi opisal. Praviloma odstranimo iz medišč AŽ panjev satovje ter ga shranimo v ustrezne zabojce ali omare. Pri tem satovje sortiramo in neustrezno izločimo za kuho. Matične rešetke pokrijemo z opaznim materialom, ki smo si ga pripravili, in sicer tako, da sega opaž od

sprednje stene panja prek matične rešetke s pregibom do dna panja. Tako je družina v panju povsem odeta in zavarovana pred morebitnim prepihom. Kaj več opravil okoli paženja ni potrebnih; razume se, da velja to za AZ panje, ki stoje v skladovnici.

O paženju družin v nakladnih panjih je prav tako več različnih mnenj. Osebnost sem prepričan, da moramo nakladni panj obravnavati kot samostojno enoto. Zato odpade vsako skladanje v skladovnici in seveda tudi paženje.

Ko smo čebelje družine odeli, je v čebelnjaku za to koledarsko leto dela konec. Poskrbimo, da glodalci ne bodo imeli obstanka v čebelnjakih. Naklad-

ne panje obvarujemo pred to nadlogo z nastavitvijo ustrezne vabe, ki jo postavimo pod panj, kjer je lahko vsa zimo, če je glodalci ne pojedjo.

Poskrbimo, da bo urejena tudi okolica čebelnjaka! Zlasti velja to za nakladne panje, kjer naj ne bo trave vsaj kak meter ob njih. Praksa mi je dopovedala, da je odstranitev trave pred nakladnimi panji nuja, da laže ugotavljamo morebitno padanje čebel in pobiramo mrtvice, ki jih sicer v travi le s težavo najdemo.

Končno nastopijo meseci zimskega mirovanja naših družin. Takrat bomo postoriti vse tisto, kar bomo potrebovali za čebelarjenje v prihodnjem letu.

RAZŠIRJENOST VARROOZE V SLOVENIJI

Republiška veterinarska uprava, Ljubljana, Parmova 33

MAG. METOD KOPITAR

Pređen pogledamo stanje, razširjenost ter izvajanje ukrepov v borbi proti varroozi, ki ogroža naše in svetovno čebelarstvo, naj uvodoma na kratko prikažemo ekspanzijo te bolezni v svetu. Že prej je bila ta bolezen poznana le kot bolezen indijskih čebel. Leta 1960 pa so jo odkrili na Kitajskem, nato na Filipinih, v Indoneziji, Koreji, na Japonskem in v Paragvaju. Nato je naglo zajela območje ZSSR, Bolgarije, Grčije ter se širila naprej v Romunijo, na Poljsko, v Nemčijo in Jugoslavijo.

V Jugoslaviji so jo najprej ugotovili v Srbiji in Dalmaciji, zdaj pa jo ugotavljamo praktično že na območju vse Jugoslavije.

Zaradi nevarnosti okužbe je SR Slovenija, poznavajoč naravo bolezni, že leta 1977 z republiškim zakonom o varstvu živali pred kužnimi boleznimi določila, da se morajo na območju republike enotno izvajati vsi ukrepi za preprečevanje in zatiranje varrooze. Po letu 1978 na območju Slovenije z vsakoletno odredbo o preventivnih cepljenjih in diagnostičnih ter drugih

preiskavah določimo ter prek strokovnih veterinarskih služb in organizacij izvajamo diagnostiko kužnih bolezni, med njimi tudi varrooze, pri čebelnih družinah vseh vzrejevalcev matic ter v vseh plemenilnih postajah. Po določilih iste odredbe so morale biti posebej na varroozo pregledane vse čebelje družine, ki so bile na paši v drugih republikah. Vsa diagnostika, določena s to vsakoletno odredbo, je za lastnike brezplačna, saj jo plačujejo iz sredstev posebnega računa za zatiranje kužnih bolezni.

V Sloveniji smo tako ugotovili varroozo prvič v februarju 1980, in to na območju občine Kočevje. Po določilih prej citirane odredbe je potrebno vzorce za diagnostiko po tej odredbi poslati v preiskavo do 31. marca tekočega leta, preiskave pa morajo biti opravljene do 30. aprila. Z diagnostičnimi preiskavami poslanih vzorcev smo v letu 1980 do maja meseca, to je do z odredbo določenega časa za preiskave, varroozo v Sloveniji ugotovili na območju 10 občin pri 17 čebelarjih in v 478 panjih. Za večino okužb z varroo v teh 10 občinah menimo, da predstav-

ljajo primarne okužbe, ko so čebelarji sami s pašo na okuženih pasiščih v drugih republikah prinesli bolezen na območje Slovenije. V manjši meri se je bolezen iz teh primarnih žarišč širila naprej z direktnim stikom bolnih in zdravih čebel sosednjih družin, najpogosteje pa z nekontroliranimi prevozi bolnih čebel na pašo na še neokužena območja. V tabeli so po mesecih za leto 1980/81 razvidne ugotovitve varrooze po občinah v Sloveniji;

Tako na dan 15. 9. 1981 ugotavljamo, da je varrooza zajela območje 31 občin (enkrat ugotovljena bolezen se

ne sme odjaviti, ker za zdaj še ni zdravilnega sredstva, ki bi v okuženem panju 100% uničil povzročitelja), v 149 dvoriščih in pri 4682 panjih.

V prilogi pa je tudi geografska karta Slovenije s prikazom (šrafirano), v katerih občinah so do 15. 9. 1981 ugotovili varroozo.

Po ugotovitvi varrooze v Sloveniji je republiška veterinarska uprava Slovenije 7. 4. 1980 izdala obvezno strokovno navodilo o ukrepih za zatiranje te bolezni na območju Slovenije. V navodilu so vsi veterinarsko-upravni ukrepi za zatiranje bolezni, opisana so

LETO 1980

Mesec	Število okuženih občin	Število okuženih dvorišč (čebelnjakov)	Število okuženih panjev
februar	1	2	98
marec	6	34	1067
april	10	17	478
maj	11	2	28
avgust	12	1	35
september	13	1	1
oktober	13	1	18
november	14	3	67
skupaj	80	61	1792

LETO 1981

januar	15	3	130
februar	17	8	275
marec	18	8	284
april	25	25	1033
maj	28	12	651
junij	29	17	455
julij	31	15	62
skupaj	163	88	2890

znamenja bolezni in določeni načini zdravljenja. Hkrati pa je republiška veterinarska uprava Slovenije zveznemu komiteju za kmetijstvo v Beogradu predlagala, naj bi določila zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo, veljala tudi za preprečevanje in zatiranje kužne bolezni varrooze. Po določitvi zveznega zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo, smo na področju čebelarstva do zdaj v Jugoslaviji preprečevali in zatirali le pršičavost, hudo gnilobo čebelje za-

lege in nosestavost. Zvezni izvršni svet je izdal tak odlok decembra 1980.

Upoštevali so naravo bolezni in možnosti širjenja, je RVU predlagala tudi, da bi spremenili zvezni pravilnik o načinu opravljanja stalnega veterinarsko-sanitarnega pregleda živali za zakol in izdelkov živalskega izvora, in to v 134. členu. Predlog so sprejeli in je tako zdaj dovoljeno dajati v promet za prehrano ljudi in čebel med od čebel, ki so zbolele za varroozo.

Ker še niso sprejeli zveznih pravilnikov o načinu preprečevanja in zati-

RAZŠIRJENOST VARROOZE V SR SLOVENIJI

na dan 15. 9. 1981. Okuženih 31 občin

ranja pršičavosti, hude gnilobe čebelarjevalcev, nosemavosti in varrooze, ukrepe na območju vse Jugoslavije izvajajo neenotno. Za uspešno zatiranje bolezni pa je enotnost ukrepov nujna; zato je republiška veterinarska uprava Slovenije zveznemu komiteju za kmetijstvo v Beogradu že predlagala prioritarno izdelavo in sprejem teh pravilnikov, saj si modernega čebelarjenja brez prevozov čebel na pašo, in to tudi na velike oddaljenosti v sosednje republike, ne moremo več zamišljati. Delo in priprava takih pravilnikov pa sta zelo obsežna in pravilnike lahko pričakujemo šele v letu 1982.

Pač pa smo v Sloveniji z republiškim zakonom in podzakonskimi predpisi uredili promet s čebelami (obvezno zdravstveno spričevalo pri transportih) uvedli smo zdravstvena spričevala za čebele in evidenco ob pojavih kužne bolezni čebel, večina občin pa je v svoji pristojnosti že izdelala odredbe o obvezni prijavi in popisu čebeljih družin.

Из navedenega je razvidno, da je zakonodajalec predvidel vse potrebno pred pojavom kužne bolezni varrooze na območju Slovenije in po njem, v svoji pristojnosti pa tudi predlagal ukrepe, ki naj bi jih na področju čebelarstva v Jugoslaviji izvajali enotno. Tako bo pred čebeljimi kužnimi boleznimi posredno zavarovano zdravje čebeljih družin v Sloveniji in s tem omogočeno dobro, gospodarno pa tudi rentabilno čebelarjenje.

Ob koncu pa je potrebno opozoriti na že sprejete sklepe čebelarjev Slovenije na posvetovanju v Polju pri Ljubljani pozimi leta 1980 in jih priporočiti. Še tako popolna določila namreč ne zagotavljajo uspeha, če jih ne uresničujemo in jih kršimo, in to celo prav tisti, v katerih korist in zaščito so bila izdana. Kritično moramo namreč oceniti, da še nimamo temeljite, realne evidence in popisa čebelarstev na območju vse Slovenije in da ves promet s čebelami še ne poteka ob veterinarski kontroli. To so po naši

oceni tudi glavni razlogi za hitro širjenje varrooze v Sloveniji. Menimo tudi, da sta nezadostno znanje nekaterih čebelarjev o kužnih boleznih čebel in njihovo neopravičeno odklanjanje nekaterih v Jugoslaviji registriranih zdravil proti varroozi več pripomogla do slabših uspehov pri zatiranju te bolezni kakor pa občasne težave pri oskrbi Slovenije s folbeksom.

Kot pri vseh kužnih boleznih živali je tudi pri preprečevanju in zatiranju kužnih boleznih čebel potrebno, da vsi zainteresirani in vse odgovorne strokovne službe stalno spremljajo stanje in po določenih stroke ter dosežkih znanosti pravočasno predlagajo in iz-

vajajo potrebne ukrepe ter kontrolirajo njihovo izvajanje. To je bilo in je še vedno posebno potrebno pri bolezni, kot je varrooza, ki v taki obliki do ugotovitve sploh ni bila znana v Evropi in v Jugoslaviji.

Načela preprečevanja, širjenja in zatiranja bolezni čebel bodo ostala v Sloveniji ista tudi v letu 1982. Po oceni epizootiološke situacije varrooze in drugih bolezni čebel v Sloveniji v letu 1981 pa bodo strokovnjaki republiške veterinarske uprave Slovenije predlagali ukrepe, ki bodo po analizi in sprejetju določeni z odredbo o preventivnih cepljenjih in diagnostičnih ter drugih preiskavah v letu 1982.

SAVUDRIJSKA POLETNA SREČANJA

DUSAN MEDVED

Savudrija je lepo in ugodno morsko letovišče. Okrog nje je dovolj primerenih naselij, zato med obilico turistov preživi tam del svojega dopusta tudi dosti čebelarjev iz srednje in severne Evrope. Znano je, da se čebelarji kmalu najdemo, zato ne manjka priložnosti za izmenjavo izkušenj in pogovora o čebelah in letini. Morda bo nekatere zanimalo, kaj mislijo in kaj so povedali čebelarji iz drugih dežel.

Prof. Terčelj je predsednik konzorcija čebelarjev na Tržaškem. Dobili so varroozo. Po vsej verjetnosti je prišla k njim s koprške strani. Ustrezno ministrstvo v Rimu je lani 2. junija izdalo izredno strog odlok, ki predpisuje popolno uničenje vseh čebeljih družin v čebelnjaku, četudi bi odkrili samo enega parazita.

Čebelarji menijo, da je tak postopek povsem neprimeren, saj pelje k uničenju čebelarstva, hkrati pa je neučinkovit, ker varroe ne prenašajo le okužene čebele.

Vodstvo tržaških čebelarjev je za ta problem zainteresiralo tudi deželne poslance, da bi posredovali v Rimu za spremembo tako nesmiselnega odloka.

Pri tem se čebelarji sklicujejo na to, da je Italija edina država, ki v zvezi z varroozo predpisuje uničenje, ne pa zdravljenje čebel.

Prof. Terčelj meni, da je dr. Brečko na letošnjem posvetovanju v Polju nakazal pravo smer ukrepanja pri čebeljih družinah, ki jih je napadla varroa. Tudi tržaški čebelarji vidijo v biološki obrambni metodi najzanesljivejšo in hkrati najpreprostejšo pot. Uporaba kemičnih sredstev se je pokazala kot dvorezen nož, ki često več škoduje kot koristi. Varroa pa tudi zoper nje kmalu razvije obrambni mehanizem, zato ta sredstva ne učinkujejo dolgotrajno. Prof. Terčelj pravi, da tržaški čebelarji skrbijo za razvoj močnih družin z mladimi maticami, ki imajo številno zalego.

Italijanski čebelarji bodo na svojem posvetovanju v Veroni — Lazise 4. oktobra tega leta obravnavali problem varrooze in predlagali ustreznemu ministrstvu v Rimu spremembo odloka. Znano je, da se čebelarji boje prijaviti okuženost družin z varroo, ker je v tem primeru potrebno uničiti čebelnjak. Tako pa se varrooza nenad-

Moje stojišče nakladnih panjev v bližini Savudrije. Foto D. Medved

zorovano širi. Ob tej priložnosti me je tudi povabil, naj se kot gost udeležim posvetovanja v Veroni, kar sem rad sprejel. Tako mi bo omogočeno, da se bom seznanil s problemi, ki tarejo italijanske čebelarje. Ogleдал si bom tudi razstavo sodobne čebelarske opreme. Čebelarji na Tržaškem so z izrednim zanimanjem sprejeli poročilo s simpozija o diagnozi in terapiji varrooze v Bad Homburgu. Poročilo je objavil Slovenski čebelar. Ker italijanski čebelarski listi o tem niso izčrpno poročali, so italijanski čebelarji prosili za prevod poročila in se pohvalno izrazili o strokovni ravni Slovenskega čebelarja.

Letos na Tržaškem niso natočili veliko medu, okrog 15 kg na panj, vendar so tudi s tem zadovoljni.

Eugen Kraller iz Salzburga v Avstriji pravi, da je bila pomlad letos pri njih precej pozna in hladna, zato so se družine zelo pozno razvile. Snežilo je še v maju, pa tudi v poletnih mesecih do nadmorske višine 1000 m, včasih pa še niže. Ozračje se je shladilo, zato medu ni bilo veliko.

Varrooze še nimajo, vendar vedo, da bo prej ali slej prišla, zato pozimi pridno organizirajo predavanja o njej, da bodo pravočasno pripravljene. Zelo radi preučujejo jugoslovanske izkušnje, ki jih posredujejo čebelarski inštitut v Lunz am See, dr. J. Bretschko in drugi.

Čebelar Haino Kuoni je doma iz Jyväskylä na Finskem. Pohvalil se je, da so kljub občasno hladnemu vremenu natočili poprečno 40 kg dobrega medu na panj. To pa pri njih ni taka redkost. Važno je imeti močne družine in jih jeseni krmiti s sladkorjem, ker sicer so zimske izgube precejšnje.

Zelo presenečen je bil nad izredno pozornostjo in skrbjo čebelarjev južno od Alp, to je v toplejšem pasu, ki jo namenjajo paženju panjev pozimi in sploh prizadevanjem, kako bi panje čim boljše toplotno izolirali. Finci menijo, da je takšna skrb ne samo odveč, temveč tudi zmotna. Skrbeti da je treba za močne družine z zadostnimi zalogami hrane, potem pa prekomerna toplotna izolacija odpade. V kraju, kjer on čebelari — precej severno od

V letošnjem letu sem imel precej preglavic z roji

Helsinki — padejo pozimi temperature pod -40°C , vendar ostanejo njihovi nakladni panji postavljeni posamično enako kot poleti in nezapaženi. Narejeni so iz smrekovega lesa, deske so 2,5 cm debele, kar je v skladu z njihovim standardom žaganja lesa. To popolnoma zadostuje tudi za njihove surove vremenske razmere. Seveda te ne dovoljujejo polovičarstva. Zazimijo samo močne družine, slabiče združujejo, ker jim vsa toplotna izolacija nič ne pomaga. Važno je, po njihovih izkušnjah, da v panjih ni prepaha, preveč odete družine pa so nemirne, se hitro vznemirijo in zato močnejše znoje.

Finci torej svetujejo, naj bi namenili večjo pozornost razvoju družin v avgustu, ne pa se ukvarjali s toplotno izolacijo slabičev.

Werner Thur je prišel iz Siegna (ZRN). Ima varroo in precej izkušenj v obrambi pred njo. Ker se je zajedalec v Nemčiji pred leti že pojavil, ko o njem tam še niso veliko vedeli, je preizkusil več načinov zdravljenja. Pravi, da povzroča varrooza veliko dodatnega dela, postane pa tudi kmalu odporna proti kemičnim sredstvom, pa naj jih dodajajo družini v obliki prahu ali dima. Do zdaj je še niso izkoreninili, vendar jim daje biološka obramba več upanja za v prihodnje. Po njegovih izkušnjah varroa slabše prenaša njihovo ostro zimo kot čebele,

zato panjev pozimi toplotno ne izolira.

Tako delajo tudi drugi čebelarji. Letos so zelo malo točili; on popolnoma nič.

Tako slabega leta že dolgo ni bilo. Misli pa, da je temu delno krivo tudi dimljenje, ker so čebele po njem precej oslabele.

Laszlo Toth je Madžar iz Gödölöja pri Budimpešti. Akacija jim predstavlja še vedno glavno pašo, čeprav se prevoz na sončnice vse bolj uveljavlja. Akacijev med gre dobro v izvoz, pa tudi prebivalci ga radi kupujejo, medtem ko sončničnega odklanjajo, ker nima posebno prijetnega vonja in okusa. Za čebele je pozimi usoden, zato ga čebelarji v jeseni vsaj do polovice iztočijo in družinam dodajo sladkor.

Sebastiano Zingerle je znan čebelarski funkcionar v deželi Alto Adige v Italiji. Prebiva v Bresannonu. Srečala sva se že na mnogih posvetovanjih. Posebno se zanima za varroozo. Pri njih je še ni. Ker pa so jo našli na Goriškem in Tržaškem, ve, da se bo s prevozniki kmalu razširila tudi po Italiji. Njihova področna čebelarska zveza je predlagala ministrstvu v Rimu, da z odlokom prepove prevoze čebel iz drugih delov Italije na območje Trsta in Gorice. Uspeha pa niso dosegli, izdano je bilo le priporočilo, da naj

čebelarji v okužena območja čebel ne prevažajo. Seveda večina prevaževalcev priporočila ni upoštevala.

Naš znanec, dr. Josef Bretschko iz Gradca, mi je sporočil, da s točenjem ni bil posebno zadovoljen. »Nateklo« se je le po 15 kg na družino.

Ker mi do zdaj še ni omenil, da bi v Avstriji odkrili varroozo, mislim, da je še nimajo. Še naprej na veliko preučuje najuspešnejše obrambne metode proti varroozi. Inž. Pechhacker iz Lunza mu je sporočil, da so poleti skupno s prof. Ruttnerjem in mr. Sulimanovićem obiskali z varroo okužena območja Dalmacije. Presenetljivo je, da so močne družine, ki jih niso zdravili z medikamenti, varroozo mnogo bolje prenesle od zdravljenih. Razlike so bile zelo očitne. Dr. Bretschko, ki je znan pobornik biološke obrambne metode, meni, da je to ponoven dokaz, da bodo močne družine ob primerni pomoči čebelarja — izrezovanje trotovine — same opravile z varroo.

Dosedanje izkušnje so pokazale, da hranilni sok v čebeljih celicah zavira biološki razvoj varroe, sok v trotovskih celicah in čebeljih celicah pri slabih družinah pa omogoča njen razvoj. Ugotovitve v Dalmaciji potrjujejo, da imajo prav tisti, ki so se zavzemali za biološko metodo zatiranja zajedalca, čeprav so strokovnjaki iz Ober Ursla (ZRN) menili, da brez zdravil ne bo šlo.

Vsi so se zanimali za naš način ugotavljanja in zdravljenja varrooze. Prosili so me, naj jih sproti obveščam, kaj je na tem področju pri nas novega.

Moram reči, da imam precej preglavic z roji. Kljub vsem znanim protirojilnim ukrepom okrog ena tretjina družin roji. To je preveč in se pozna pri točenju. Presenetilo me je, da večina čebelarjev iz drugih dežel teh težav nima. Povedali so, da kupujejo selekcionirane kranjske matice in da imajo največ do 3% rojev.

NAŠI ZNANI ČEBELARJI

V tej številki vam predstavljamo znanega vzrejevalca matič Cirila Jalna iz Rodin na Gorenjskem, ki se s »poezijo čebelarstva«, kakor tudi imenujemo vzrejo matič, ukvarja že več kot štirideset let. Njegov rejski cilj je predvsem čista, ne-rojiva in produktivna kranjska čebela.

1. *Kdaj in kako ste začeli čebelariti?*

Pri nas doma so bile vedno čebele. Oče je čebelaril 60 let. Še kot otrok sem hodil za kosci, ko so kosili travo, lovil sem čmrlje in ogrebal njihova gnezda, in to pasemske, sivčke, rjavčke in druge. Gnezda čmrljev sem ogrebal v za to pripravljene panjičke, ki sem jih sam naredil. Otroci smo bili vedno pri čebelah. Pazili smo na roje, jih ogrebal in pripravljali smrekove vršičke za zapiranje žrel, ko smo vozili na pašo. Tako smo že od rane mla-

dosti živeli s čebelami in tako se je začelo.

2. *S kakšnimi panji ste začeli čebelariti in s kakšnimi čebelarite danes?*

Začel sem z AŽ panji, z 9-satarji. Vmes sem vedno imel še kakega kranjiča, ki sem ga dobil iz Gorenje Savske doline ali iz Bohinja. Zdaj imam pretežno 10-satarje AŽ t. i. gromovke. Zadnja leta pa imam tudi 10 do 15 LR panjev.

3. *Kako ste se učili čebelariti?*

Spominjam se, da mi je pokojni oče večkrat dejal: »Pusti čmrlje, za čebele se zanimaj!« Kasneje mi je podaril 2 AŽ panja in dejal: »Zdaj se pa sam brihtaj.« Seveda, ob očetovih nasve-

Doma pri vzrejnem čebelnjaku

tih in strokovni pomoči, ob svojem neugnanem zanimanju za življenje čebel in želji po znanju sem kmalu napredoval.

Pri tem je zanimivo, da sem vedno najbolj občudoval matico, to čudovito bitje med čebelami. Spočetka mi je bila vedno uganka in prav to uganko sem vedno želel razvozlavati.

Ko je oče omagal, da ni mogel k čebelah, sem oboje opravljal sam, še vedno po očetovih strokovnih nasvetih. Veliko je vedel in znal. Kakšna škoda je bila, da je nič koliko znanja šlo z njim v grob! Še ob svoji smrtni uri mi je dejal, naj ne zapustim čebel.

Ko sem začel samostojno čebelariti, sem samo na podlagi svojih izkušenj utrjeval znanje. Moje preskušanje me je velikokrat drago stalo. Marsikatero dobro družino sem moral žrtvovati v te namene. Za utrjevanje znanja v praksi mi je bila čebelarska literatura vedno pri roki in mi je zmeraj prav prišla.

4. Kje kupujete panje in čebelarski pribor?

Spočetka sem kupoval rabljene panje od čebelarjev. Kasneje sem vse zamenjal z novimi, ki sta mi jih izdelovala tovariša Grom in Japelj z Vrhnike. LR panje sem kupil v trgovini Medex. Tudi čebelarski pribor kupujem večinoma v trgovini Medex. Če tam nimajo, pa naročim iz Nemčije.

5. Ali ste zadovoljni s kvaliteto in izbiro čebelarskega orodja in panjev?

Z izdelavo AŽ panjev in okvirov za satnice sem zadovoljen. Nisem pa zadovoljen z izdelavo LR panjev. Te sem kupil v trgovini Medex. Posebno satniki za satnice so bili pod kritiko; nekaj sem jih moral popraviti sam, da sem jih mogel zažičiti. Več kot polovica pa jih ni bilo uporabnih.

6. S kakšno mero satnikov čebelarite in kako jih žičite?

Čebelarim z normalno standardno mero AŽ satnikov 41×26 cm in standardno mero LR 45×23 cm. Vse žičim pokončno na 6 žic.

7. Katere čebelje pridelke pridelujete in kakšen je vaš povprečni pridelek medu?

V glavnem usmerjam čebelarjenje na odbiro in vzrejo matic. Pridelujem tudi cvetni prah, matični mleček, propolis. Povprečen pridelek medu je 10 do 15 kg. Seveda ni vsako leto enako in dobivam ga samo od tistih gospodarskih družin, ki niso vključene v vzrejo matic.

8. Kako preprečujete rojenje?

Rojenje najbolj uspešno preprečujem z odbiro matic iz nerojevih družin

in čebelarjenjem samo z mladimi maticami.

9. *Ali izdelujete satnice sami ali jih kupujete?*

Vosek prodam v trgovino Medex, nazaj pa kupim satnice.

10. *Ali sami kuhate voščine in kako?*

Voščine kuham sam. Spočetka sem uporabljal sončni topilnik in sokovnik. Delo je bilo bolj počasno. Zdaj imam že nekaj let parni topilnik, ki je precej večji in izdelan po principu sokovnika. Kupil sem ga od čebelarške šole Schwaben na Bavarskem. Delo gre hitreje, lažje je in ne utruja. Z njim sem zadovoljen.

11. *Ali sami vzgajate matice in kako?*

Matice vzrejam za svojo uporabo in po poprejšnjem naročilu tudi za potrebe drugih čebelarjev naše ožje in širše domovine.

Vzrejam po sodobnem načinu, s presajanjem čim mlajših ličink v umetno narejene matičnike. Vse izvaljene mlade matice se opravišjo na naši priznani plemenilni postaji A. Janša Pod Zelenico.

12. *Kako pogosto menjate matice?*

V današnjih časih je čebelarjenje s starimi maticami mlatenje prazne slame. Vsako leto zamenjam polovico matice, nekaj v juniju, nekaj pa v avgustu. Najbolj se mi obnese menjava v avgustu.

13. *Ali čebele prevažate in na katere paše?*

Čebel ne prevažam, razen družin, ki so določene za trotarje na plemenilni postaji.

14. *Kako jih prevažate?*

Prej sem prepeljal čebele s traktorjem. Zdaj jih z džipom in prikolico.

15. *Kje in kako točite med?*

Med točim doma v zaprtem prostoru v štirisatnem točilu na motorni pogon.

16. *Kako zazimate čebele?*

V AŽ panjih zazimim čebele tako, da v spodnjih dveh vrstah prestavim družine iz plodišča v medišče. Matične rešetke pokrijem z deščicami in odmaknem od stene za 1 cm, da čebele lahko izletavajo. Zgornja vrsta ostane v plodišču. Satje pobere samo iz medišča zgornje vrste. Družine, ki so v medišču, mi vedno bolje prezimijo in tudi spomladanski razvoj je hitrejši. V LR panjih prezimujem v dveh nakladah. V začetku avgusta do srede septembra dražilno krmim. Prve dni v oktobru dodam še manjkajočo zalogo, nato dam za vratca po eno polo časopisnega papirja; ko pade temperatura do -5 , dam vsaki družini tesno za vratca po eno ploščo iz stiropora, debelo 2 cm.

17. *Ali dajete v pregled zimske mrtvice in drobir?*

Z veterinarsko inšpekcijo tesno sodelujem. Mrtvice dajem v pregled vsako leto konec meseca januarja ali v začetku februarja v Ljubljano, ravno tako drobir v marcu ali aprilu. En dan prej, preden pobere položčen papir z drobirjem, napravim testno plinjenje s folbexom.

18. *Kako je organizirano pobiranje vzorcev za pregled?*

Pobiranje vzorcev za pregled je organizirano prek čebelarskih družin in društva. Društvo določi datum in obvesti čebelarje, do kdaj morajo biti vzorci oddani.

Na plemenilni postaji »Antona Janšec«
pod Zelenico

19. Ali tudi sami ugotavljate možno navzočnost varroe in kako?

Možnost navzočnosti varroe ugotavljam z namestitvijo gradilnih satnikov in odkrivanjem trotovske zalege. Uvajam tudi 1 cm visoke mrežaste okvire, ki jih namestim na dno plodišča.

20. Katere čebelje bolezni ste že imeli v čebelnjaku?

Do zdaj še nisem imel druge bolezni kot nosestavost. Ta se pojavlja v miljši obliki spomladi.

21. Ali je vaše čebelarstvo rentabilno?

Čebelarstvo z nekaj družinami je še lahko hobi. Z več kot 50 družinami pa ne more biti. Zahteva celega čebelarja, veliko je dela, ki mora biti opravljeno v določenem času, posebno pri vzreji

matic. Izkoristiti je treba možnosti, da dobimo čimveč pridelkov, ki nam jih ponujajo čebele. Obdržati je treba res le samo močne gospodarske družine.

22. Kako prodajate med in druge čebelarske pridelke?

S prodajo medu in drugimi čebelarskimi pridelki res ni problema. Vse prodamo doma svojim odjemalcem.

23. Ali ste član čebelarske organizacije in katere?

Sem član čebelarske družine Begunje na Gorenjskem in član čebelarskega društva Radovljica.

24. Katere probleme čebelarjev naj bi po vašem mnenju reševala čebelarska organizacija?

Če hočemo še nadalje obstajati in v čebelarstvu nemoteno napredovati, bi morali najprej reševati odnose med kmetijci in čebelarji. Saj je vendar čebelarstvo kmetijska panoga. Tako pa kmetijci, vrtničkarji in vsak, kdor le hoče, neodgovorno uporablja strupena škropiva brez vednosti čebelarjev. Mi smo pa lahko samo še žalostna priča, kako se nam spomladi panji prazniško ker nam od zastupitev čebele množično umirajo.

Človek je čebele prinesel iz gozda v svoja naselja, jih udomačil, zdaj pa kaže, da bomo morali spet z njimi bežati v gozdove. Zato bi morali med kmetijci, po šolah in drugod s sredstvi obveščanja nenehno poudarjati oziroma opozarjati, kako in kdaj je treba uporabljati strupena škropiva in kakšna, da čebelam ne bodo škodljiva.

Naš čebelar je s svojimi čebelami pomemben in cenen dejavnik v službi za varstvo zdravega človekovega okolja. Naj bi že vendar našemu čebelarstvu posvetili večjo pozornost.

Bolezni se širijo. Čebelarji bi morali biti zanesljivo preskrbljeni z zadostno količino učinkovitih zdravil.

Krmilni sladkor za jesensko in spomladansko krmljenje bi moral biti čebelarjem zajamčen po znižani ceni v zadostni količini.

25. Kakšno je vaše mnenje o čebelarstvu v vašem izobraževalnem centru?

Mnenja sem, da smo prav tu veliko zamudili. Hitra gradnja je najcenejša gradnja. To velja tem bolj v sedanjih razmerah. Brez dvoma bi bil ČIC našemu čebelarstvu potreben in še kako koristen.

Menim pa, da bi se tu morale bolj aktivirati krajevne institucije. Najbolj pa bi morali biti zainteresirani domači in bližnji čebelarji. Usposobiti bi morali nekaj prostorov ali vsaj enega za kako dejavnost, ki bi prinašala dohodke. Začetek je pa vsak težak. »Saj ni treba, da teče, samo da kaplja.«

26. Kakšno je vaše mnenje o selekcijsko-vzrejnem centru ZČDS?

Dejavnost selekcijsko-vzrejnega centra je zelo pomembna. Važno pri tem je, da ima center svoj čebelarski obrat, ki bo s čebelami razširil svojo dejavnost. S tem pa so tudi že dani pogoji za praktično izobraževanje čebelarjev, posebno vzrejevalcev matic.

27. Kako naj bi bilo organizirano čebelarsko izobraževanje?

Čebelarsko izobraževanje je še kar dobro organizirano. Imamo predavanja po družinah in društvih, po šolah

v krožkih. Vsakoletno posvetovanje čebelarjev v Polju pri Ljubljani pa je brez dvoma način izobraževanja, ki privlači in je na kvalitetni ravni.

Mnenja sem pa, da manjka čebelarskih poučnih ekskurzij s praktičnimi demonstracijami pri čebelarskih obratih.

28. Na katere čebelarske liste ste naročeni?

Naročen sem na Slovenskega čebelarja, hrvaško Pčelo, avstrijski Bienenvatter, nemško ADIZ; občasno dobivam tudi bavarsko Der Imkerfreund in Nordwestdeutsche Imkerzeitung.

29. Ali ste za delo na področju čebelarstva dobili kakšno priznanje?

Za delo na področju čebelarstva sem prejel:

4. maja 1973 srebrno medaljo avstrijske čebelarske zveze za sodelovanje na področju odbire in vzreje matic,

21. aprila 1974 od ZČDS red A. Janše I. stopnje,

7. decembra 1974 v Beogradu diplomo »Napredni čebelar Jugoslavije«.

30. Kakšne zadolžitve ste do sedaj imeli v čebelarski organizaciji?

Bil sem predsednik čebelarske družine, član UO čebelarskega društva Radovljica. Predsedoval sem in imel praktične vaje o odbiri in vzreji čebel matic. Po nalogu ZČDS upravljam plemenilno postajo A. Janša Pod Zelenico.

Tesno sodelujem s čebelarskim muzejem v Radovljici, posebno z razstavitvijo živih čebel v opazovalnem panju, kar je za obiskovalce muzeja posebna zanimivost.

OGLASI

PRODAM pet naseljenih LR panjev. Čebele so močne. Karlo Cuder, 56230 Bovec, Bovec nad pekarno NH.

PREDSTAVLJAMO VAM NOVO KNJIGO

Nedavno je izšla knjiga z naslovom: »Bolezni, škodljivci, zastrupitve čebel«, delo treh avtorjev, prof. dr. Husnije Čerimagiča, prof. dr. Jožeta Riharja in mr. Djura Sulimanoviča. Zveza čebelarских društev Slovenije je že pred petimi leti izdala v slovenščini knjigo slovenskih avtorjev z identično vsebino, ki pa jo je bilo v zadnjem času že težko dobiti. Glede na to, da so se v čebelarstvu na tem področju poleg starih pojavili tudi novi problemi in da se vedno več čebelarjev želi seznaniti z boleznimi, škodljivci in zastrupitvami čebel, ter ukrepi za njihovo preprečevanje, se je zopet pokazala potreba po tiskanju tovrstne literature.

Vsebina knjižice je razdeljena na štiri poglavja.

Prvo poglavje obravnava bolezni čebel in čebelje zalege. V začetku bralca seznanja o boleznih čebel na splošno, o njihovem odkrivanju in o splošnih principih zdravljenja. Bolezni deli na nalezljive in na nenalezljive. Nalezljive bolezni so razvrščene v skupine glede na vrsto povročiteljev: na bolezni, ki jih povzročajo virusi, bakterije, plesni in zajedavci. Na koncu prvega poglavja je dodan sestavek o razločevanju čebeljih bolezni glede na letni čas, starost čebel in zalege, spremembe na zalegi, pokrovcih in čebelah, njihovem specifičnem vonju in poteku bolezni.

Drugo poglavje je posvečeno zajedavcem in škodljivcem čebelje družine. Obravnava biologijo posameznih

škodljivcev, njihovo zatiranje in preprečevanje škode, ki jo povzročajo.

Tretje poglavje obravnava zastrupitve čebel s kemičnimi sredstvi. V začetku poglavja je prikazana klasifikacija in lastnosti pesticidov glede na njihov namen uporabe in način delovanja na žive organizme. Nadalje so prikazane oblike in načini uporabe pesticidov ter razni dejavniki, ki vplivajo na strupenost pesticidov in stopnjo zastrupitve čebelje družine. Opisano je ugotavljanje zastrupitev in pošiljanje čebel na laboratorijsko analizo. Podrobneje so prikazani tudi zaščitni in drugi ukrepi, ki jih moramo izvajati za uspešno varstvo čebel pred tovrstnimi zastrupitvami.

V četrtem poglavju so prikazani naravni — biološki ukrepi, ki jih lahko uporabimo v borbi proti čebeljim boleznim in škodljivcem, tako da do bolezni sploh ne pride, če pa se bolezen že pojavi, so ti ukrepi velika pomoč pri njenem zatiranju. Prikazani so dejavniki, ki vplivajo na življenjske sposobnosti čebelje družine, na njeno odpornost proti boleznim in škodljivcem ter dejavniki, ki vplivajo na dolžino življenja čebel. Nadalje so opisani osnovni principi sodobnega čebelarjenja in pravilna oskrba čebeljih družin v posameznih letnih obdobjih.

Vsebina knjižice je zanimiva in poučna za vse čebelarje. Priporočljivo bi bilo, da se z napisanim tudi vsi čebelarji seznanijo.

mag. Franc Javornik

PRODAJNA RAZSTAVA NA ZAGREBŠKEM VELESEJMU

Zveza čebelarjev SR Hrvaške organizira od 11. do 29. decembra 1981 PRODAJNO RAZSTAVO čebeljih pridelkov in čebelarške opreme. Cena za 1 m² razstavnega prostora je 500 din. Prijave pošljite na Pčelarski savez SR Hrvatske, 8. maja 26, 41000 Zagreb, najkasneje do 20. novembra 1981.

Čebelarška zveza SR Hrvaške

hp

medex

ljubljana, jugoslavija

bilten

letnik
leto
številka

VII
1981
11

OPAZOVALNA SLUŽBA O GOZDNEM MEDENJU V REVIRJU RAVNIK

S 1. junijem 1981 je pričela s poročanjem o gozdnem medenju opazovalna postaja, postavljena v gozdnem revirju Ravnik. Ta leži severovzhodno od avtoceste Logatec—Rakek in se razteza proti Menišiji v črti Pokojišče—Bezuljak—Begunje in zajema veliko površino notranjskih gozdov, posajenih z jelko in smreko ter nekaterimi listavci. Nadmorska višina znaša 550 do 650 metrov.

Čebelarско društvo Rakek je določilo to področje izključno za tuje prevaževalce čebel na gozdno pašo. Do tega sklepa je prišlo zaradi tega, da se čimdlje zavleče okužba domačih čebelnjakov z varroo ter istočasno zaščiti tudi domačo plemenilno postajo na Javorniku. Poleg tega je to obširno gozdno področje zelo primerno za dovoz čebel s kamioni z več strani, ima dovolj posek in jas za postavitve panjev ali samih kamionov.

Opazovalna postaja, ki jo vodi tov. Milan Ržek iz Laz, je že v letošnji sezoni opravičila svoj obstoj. Poročanje je bilo pohvale vredno, v splošno zadovoljstvo podjetja Medex in tudi čebelarjev nasploh. Čebelja družina, ki je bila na tehtnici, je imela rekordni pridelek: po štirikratnem točenju je prinesla skupaj 80 kg medu smreke in predvsem hoje.

Matica je bila tej družini zamenjana 1980. leta (prinesel jo je inž. Kranjc) in po moči ni bila rekordna, po donosu pa izredna. Vsi čebelarji bi bili zelo zadovoljni s takimi maticami oziroma čebeljimi družinami.

Dovoz čebel v ta revir je bil izreden, posebno po ugodnih obvestilih podjetja Medex v časopisu Delo in po radiu. Samo na območje te opazovalne postaje je pripeljalo 23 čebelarjev ca. 1200 panjev čebel, med katerimi so bili tudi kooperanti Medexa. Seveda bi ob tako bogatem medenju teh gozdov bilo čebelarjev lahko še dosti več, pa še vsega bogastva narave ne bi mogli izkoristiti.

Ob tej priliki naj opozorimo na nekatere nepravilnosti, ki so se pojavile ob dovozu in postavitvi čebelnih panjev:

— Nekateri čebelarji niso imeli za potrebno, da se pred dovozom čebel na gozdno pašo pogovorijo s področnim čebelarskim društvom o možnostih dovoza in določitvi mesta za postavitve kamiona ali samih panjev.

Isto je s predložitvijo dokumentov o zdravstvenem stanju pripeljanih čebel. Nihče od čebelarске organizacije ni dolžan iskati od posameznikov ta zdravniška potrdila. Vsak čebelar — dovaževalec je dolžan pred, ali ob do-

Družina na tehtnici je dobro zavarovana tudi pred medvedom

vozu takoj dostaviti dokumente za to določenemu.

To ni kaprica, ampak moralna in etična dolžnost vsakega čebelarja posebej. Poleg tega je tak tudi zakonski predpis in zahteva veterinarske inšpekcije. Red mora biti in CD Rakek bo v bodoče skrbelo, da bodo vsi čebelarji dovaževalci dobili prostor za postavitev čebel, obenem pa tudi za to, da se bodo spoštovali predpisi.

Za primer naj povemo, da je bilo letos več čebelarjev iz Murske Sobote, Gornje Radgone, Raven na Koroškem in Ljubljane, ki so se disciplinirano prijavili, dostavili potrdila o zdravstvenem stanju čebel in dobili zadovoljiva stojišča. Tako pa ne moremo reči o nekaterih drugih in celo o takem kot je tov. Orel iz Nove Gorice, ko je vsem znano, da je to območje že okuženo po varroi. Imenovani sploh ni hotel predložiti zdravniškega potrdila o zdravju čebel.

— Drugo pripombo je dala področna gozdna uprava. Čuvanje gozdov bi morali imeti čebelarji tudi v tem primeru pred očmi. Gozdarji se namreč trudijo, pogozdujejo poseke, čistijo gozdove, gradijo gozdne ceste itd. Koristniki, v tem primeru tudi čebelarji, moramo in smo dolžni te dobrine čuvati in jih pustiti take, kot smo jih dobili. Zavedati se moramo, da so gozdovi narodna imovina, velika dobrina vsega človeštva, s katero samo upravljajo gozdna podjetja, zato jih je treba kot take tudi obravnavati.

— Tretji problem pa je medved, ki gospodari v teh notranjskih gozdovih. Žival, ki je po eni strani zaščitena, dela po drugi strani veliko škodo čebelarjem na panjih in čebeljim družinam. Zanimivo bi bilo ugotoviti, kolikšna je škoda, ki so jo v tej sezoni napravili vsem čebelarjem na čebeljih družinah in panjih. Mogoče se bo tudi te podatke kasneje zbralo in objavilo.

Se ena velika škoda za družbo pa je v tem, da zaradi strahu pred medvedom marsikateri čebelar ni hotel pripeljati svojih čebel na to območje in tako je izpadel velik pridelek kvalitetnega medu, za katerega bi se iztržila znatna devizna sredstva.

Mnenja smo, da bi moralo podjetje Medex o tem problemu sprožiti vprašanje, kaj je večjega pomena, ali zaščitena medved v gozdovih ali pa propad na tone kvalitetnega gozdnega medu.

Tudi izjave področnih lovcev pričajo, da je teh živali že preveč in so postale nevarne tudi človeku.

O tem naj se pogovorijo zastopniki Medexa, lovske zveze in gozdarji ter ukrenejo vse potrebno, da bo »volk sit in koza ostala tudi cela«.

Franc Albrecht

MEDENJE SMREKE IN HOJE V LETU 1981

Zopet je mimo čebelarstva sezona, ki je večini čebelarjev poplačala vložen trud in stroške, nekaterim srečnejšem pa dala tudi nekaj za suha leta. Kljub temu pa so nekateri ostali praznih rok, zato preglejmo stanje na različnih gozdnih območjih širom Slovenije, kjer je imela opazovalna služba gozdnega medenja hp Medex postavljene opazovalne postaje.

V začetku meseca junija smo prejeli prva pismena poročila o medenju oziroma izgledih za medenje smreke iz trnovskega gozda (4. 6.), Rakovega Škocjana (3. 6.), Kočevja (1. 6.), prve donose s smreke pa so zabeležile (1. 6.) tudi kontrolne tehtnice v Tiroseku, Fali, Lenartu in Legnu. Najvišji donos (4 kg) je bil zabeležen v Ravniku — Laze (15. 6.). Sredi meseca je nastopilo daljše deževno in spremenljivo obdobje, ki je povsem prekinilo pašo na smreki in je bilo potrebno čebelje družine celo dodatno krmiti.

Okoli 10. julija pa je zamedila hoja. »Hoja medi!« je za čebelarje težko pričakovano, na žalost dokaj redek vzklík, ki jih navda z radostjo. Sedaj lahko zagotovo rečemo, da se ne pomni tako dolgotrajno in obilno medenje hoje kot je bilo letošnje v Gor-

skem kotarju, seveda ne na celotnem področju enako, saj vemo da muhavost hojeve paše ni le časovna, ampak tudi krajevna. Tako le kak kilometer stran od Crnega luga (donos v povprečju 4 kg) je pokazala tehtnica popolnoma drugo sliko. Kljub temu se je na tem območju nagnetlo od 10.000—14.000 panjev in prenekateri lastnik je uporabil točilo tudi v tretje. Nič slabše ni bilo na območju Kočevja, širšem območju Javornika, Škocjana, Krima, kontrolna tehtnica pa je bila tudi vse od 8. 7. dalje v rasti na opazovalni postaji Ravnik—Laze in na Ljubljanskem vrhu.

Medenje ni bilo prekinjeno niti po občasnih plohah, nasprotno, zabeleženi so bili nekajkilogramski donosi takoj na prvi sončni dan.

Na območju trnovskega gozda je bila tehtnica cel avgust v rahlem upadanju, na Hrušici pa je le v začetku meseca kazala donos čez kilogram, nekaj dni nato pa tudi tu do konca meseca počasi padala. Še slabše je bilo na Pohorju, kjer so čebele v glavnem obletavale podrast in so bili donosi okoli kilograma zabeleženi le v začetku avgusta na kontrolnem panju v Fali, Remšmoku in Smrečnem.

MEDENJE V ODVISNOSTI OD ZUNANJIH FAKTORJEV:

Tabela 1. Donos na hoji z opazovalne postaje Revir — Ravnik — Laze

Datum	T ⁰ C	Teža panja/kg	Vreme
6. 8.	26	65	sončno brez vetra
7. 8.	26	70	sončno brez vetra
8. 8.	21	75	sončno brez vetra
9. 8.	22	80	sončno brez vetra

Tabela 2. Donosi na hoji z opazovalne postaje Krnica

Datum	T ⁰ C	Teža panja/kg	Vreme
3. 8.	25	90	sončno in vetrovno
4. 8.	25	65	sončno in vetrovno
5. 8.	22	75	sončno in vetrovno
6. 8.	24	60	sončno in vetrovno

Za skoraj vse dobre hojeve letine v Sloveniji je značilno, da je medenje, ki ga povzroči zelena jelkova ušica, izdatno tudi v pozni jeseni. Če to drži, potem lahko na podlagi medenja, ki še ni prenehalo, pričakujemo dobro hojevo letino zopet v naslednjem letu na področju Krima, Javornika, na Ljubljanskem vrhu in Lovrencu na Pohorju, kjer je jelka dobro zamedila šele konec avgusta.

Kljub večini dobrih in pravočasnih pismenih poročil (645 obvestil) in čez 110 telefonskih obvestil, z obvešča-

njem nenekaterih opazovalcev ne moremo biti povsem zadovoljni. Se vedno se srečujemo z namensko zapoznelimi podatki, zavajanjem z lažnimi informacijami in teritorialno pravico nekaterih čebelarjev nad družbeno lastjo, katerim je malo mar, da se paša, kadar je obilna, s prevažanjem kolikor mogoče izrabi tako v korist posameznega čebelarja kakor tudi v splošno družbeno korist.

Pospeševalna služba
Tatjana Medved

SEJEM ČEBELARSTVA V SOMBORU

V septembru mesecu se je vršil v Somboru IV. mednarodni specializirani sejem čebelarstva. Sejem čebelarstva postaja tradicionalen, udeležuje se ga vedno več razstavljalcev čebelarskega repromateriala in izdelkov živilske industrije, ki so pripravljene na osnovi čebeljih pridelkov. Na letošnjem sejmu so razstavljali številni domači razstavljalci, ravno tako je bila številna udeležba razstavljalcev iz Avstrije, Madžarske, Romunije. Zastopana je bila tudi Kitajska. Somborski čebelarski sejem je pomemben ne samo zato, da čebelarji vidijo nove dosežke s področja čebelarske opreme in repromateriala, pomemben je tudi zaradi medsebojnih srečanj, razgovorov o čebelarjenju in poslovnega sodelovanja.

Medex je imel na sejmu svoj paviljon, kjer so se v velikem številu zbirali kooperanti Medexa in čebelarji, ki so želeli skleniti kooperantsko razmerje. Za našo delovno organizacijo je sejem pomemben prav zaradi razgovorov s kooperanti o razreševanju problemov in o nadaljnjem sodelovanju, z drugimi čebelarji pa zaradi dogovorov za medsebojno sodelovanje.

Franc Štrumbelj, dipl. oec.

S ČEBELAMI SKOZI ŽIVLJENJE

JOSIP BELČIČ-PETERANEC

(nadaljevanje)

ZAČETEK SAMOSTOJNEGA ČEBELARJENJA

Leta 1919 sem končal peti razred osnovne šole in dopolnil 13 let. Dedek mi je izročil čebelnjak v samostojno upravljanje, kot mi je že prej obljubil. Ne morem povedati, s kakšnim veseljem sem se lotil dela. Mnoge noči sem ob petrolejki bral in študiral: Broza, Sitarića, Penjića, Živanovića, Bijelića, Vorkapića, Martinovića in številne letnike »Hrvaške čebele«, to sem podedoval od očeta. Ko sem vse to prebral, sem mislil tako kot vsi začetniki, da že vse vem o čebelah in o čebelarstvu. Nisem se zavedal, da je spoznavanje in učenje čebelarske obrti proces, ki traja leta in leta.

Razen ljubezni do čebel sem imel voljo in možnosti izdelovati panje in vse ostalo, kar sem rabil za čebelarjenje v naši delavnici. Penjić me je zastrupil s svojo osiješko uzor-dzierzonko, katera je imela tri etaže. V spodnjih dveh etažah je bilo dovolj prostora za 4 cele, 42 cm visoke sate. V zgornji etaži pa za 10 satov, ki so bili ločeni z matično mrežico. Spodnje etaže so se lahko polnile z rojem s staro matico, zgornja pa z mlado matico, ločena s polno pregrado. To je bil nehote začetek dvomatičnega čebelarjenja in omejevanja zalege. Naslednje poletje se je stara matica odstranila in družini sta se združili. Plodišče je bilo omejeno na 10 satov, medišče pa je bilo v spodnjih dveh etažah. Na tak način je Panjić dobil tudi do 50 kg medu samo na paši oljne repice, ki je takrat bila posejana na precej velikih površinah v okolici Osijeka.

Z ljubeznijo in veliko natančnostjo sem izdelal prve osiješke uzor-dzierzonke. To so bili pokončni panji, v katere so se sati vstavljali od zadaj.

Za jemanje satov so bile potrebne posebne klešče, ki jih ni bilo moč kupiti, zato sem jih naročil pri kovaču. Ta jih je izdelal po sliki iz češkega cenika čebelarskega orodja.

Leta 1919 je bila že tretjič zaporedoma bogata in medonosna letina. Vse prazne panje sem napolnil z roji, Drujeji iz košev so avgusta zgradili plodišča in nabrali zimsko zalogo.

Prav tako 1919. leta je naš znani strokovnjak dr. Zvonimir Bosek ustanovil čebelarsko društvo in zadrugo v Zagrebu. Društvo je začelo objavljati časopis »Jugoslovenska pčela«, čigar naročnik sem bil že od samega začetka.

Jeseni sva z dedkom zadnjič uničila čebele v koših. Ko sva pospravljala koše in satje z medom, sem opazil nekaj nenavadnega. Prvci so zgradili spodnjo polovico satja samo s trotovkim satjem in to so popolnoma zalivali z medom. Spomnil sem se, kako so poleteli bili številni roji trotov pred čebelnjakom, ki so delali močan hrup. Spraševal sem se, kako da tako veliko število trotov ni porabilo medu. Bil sem mlad in neizkušen in vendar sem ugotovil, da je velika razlika med tistim, kar sem prebral in kar sem resnično videl v čebelnjaku. Kaj, kako in zakaj? Odgovore na ta vprašanja sem našel mnogo let pozneje.

Po treh dobrih in bogatih letih so nastopila tri borna leta, ko ni bilo ne rojev ne medu. Takrat sem začel ugotavljati, da so moji panji preveliki. Namesto 14 satov sem začel delati panje samo z 9. Tako število satov je omogočalo panj v kvadratu ter mrzlo in toplo zgradbo. Potem pa je prišlo najbolj bogato leto, kar jih pomnim — leto 1923. Moja misel, da so 14-satna plodišča prevelika, se je pokazala kot napačna. 14-satni pa-

Tako so čebelarili v Podravini nekoč

nji so rabili po dve polnakladi, ker so se družine številčno močno razvile in zbrale velike količine medu, medtem ko so 9-satni panji kar vsi po vrsti rojili, medu pa niso dali praktično nič.

Ze po nekaj letih sem ugotovil, da ima čebelar lahko korist le, če ima velike panje in močne družine.

Naslednje leto sem opazil nekaj nenavadnega na čebelnjaku. Tiste družine čebel, ki so bile v preteklem letu zelo uspešne, so tistega leta precej zaostale, in obratno, tiste družine, ki so bile v preteklem letu slabše, so se v naslednjem močno popravile in dale tudi več medu. To me je spodbudilo k ponovnemu razmišljanju. Ko sem vse dodobra premislil, sem šel pregledovat ene in druge. Pri tistih družinah, ki so v lanskem letu dale največ medu, sem našel utrujene matice, ki so dale vse od sebe. V družinah, ki so dale v preteklem letu najmanj pridelka, sem našel živahne krepke matice, ki so prišel na svet po samozamenjavi.

Poleg spoznanja, da je za dober pridelek potreben velik panj, sem ugotovil, da lahko samo mlada matica ustvari močno in produktivno družino.

Spraševal sem se, kako priti do mladih matic. Nisem bil ravno prepričan, da bom lahko dobro opravil ta posel. Vseeno pa sem našel način, kako naj to naredim. Jeseni sem utrujeno matico v dopoldanskem času odstranil iz panja.

Čebele sem poškrpil z medico, tako da je dodajanje matice z njenimi čebelami uspelo.

PRVE MLADE MATICE IN PRVI EKSPERIMENTI

Prve mlade matice sem dobil 1925. leta s pomočjo rojevih matičnikov in švicarskih Staulijevih plemenilnikov, kakršne so takrat uporabljali znani vzrejevalci matic: Ludvik Fiala, Jan Forst, Kitzberger in drugi. Te uporabljajo še danes slovaški čebelarji. To je bil najbolj primitiven tip plemenilnikov, sestavljen pa je bil iz dveh delov. V večjem so čebele na pokrovu izdelale po tri sate, tam pa je bila tudi odprtina, v katero so dolivali matični mleček. Manjši del je bil za sladkorno — medeno testo.

Takrat, ko sem imel rezervne mlade matice, sem zvedel za metodo ameriškega čebelarja Alexandra, da je v panj moč dodati več matic, kjer v miru odlagajo jajčeca. Moja fantazija je bila bujna in že sem videl sila velike in močne družine in seveda zelo veliko medu.

Panj za več matic sem izdelal iz škatle, ki je imela vse dimenzije 20 cm. V dveh nasprotnih stranicah sem izvrtal odprtini s premerom 5 cm. Zaprli sem jih v mrežo za zračenje. Na tretji stranici sem izvrtal odprtino s premerom 2 cm in jo zaprl z zamaškom. Na spodnji strani pokrova pa je bil prostor za hrano, ki sem jo odlagal skozi luknjo na pokrovu.

Nekega majskega jutra, ko je bila močna paša, sem eni izmed močnih družin vzel starejšo matico in jo za-

prl v matičnico. Škatlo sem napolnil z enim litrom čebel in jo nesel v klet. Matičnico z matico pa sem imel v žepu. Brezmatični družini sem vzel vse sate z zalego, tako da so bile začasno v sosednjih družinah. V panju so ostali sati z medom ter nekaj praznih satov. Popoldne sem začel krmiti brezmatično družino in čebele v škatli z razredčenim medom. Pozno popoldne sem poškrpil vse satje brezmatične družine z razredčenim medom, v prazen prostor ob satih pa sem položil škatlo z enim litrom čebel in s petimi maticami; pokrov s škatle sem snel tako, da so se čebele in vseh pet matic združile z brezmatično družino. Radovedno, hkrati pa tudi zaskrbljeno, sem pričakoval rezultat. Še danes se živo spominjam svojega veselja, ko sem v panju našel vseh pet matic živih.

V drugi polovici junija je šla paša počasi h koncu. Prepričan sem bil, da bom v družini s petimi maticami našel veliko medu, našel pa sem le veliko zalege, medu pa nič. Čebele so porabile med za zalego. To pa še ni bilo vse. Izginile so tudi štiri matice, ostala je le ena. Tako se je končal prvi poskus večmatičnega sistema.

Devet let pozneje sem spet pomislil na večmatični sistem. To je bilo 1934. leta, ko je bila zelo dobra letina. To pot nisem uporabil škatle z matico. Brezmatično družino sem dobro nakrmil z razredčenim medom. Po šestih urah sem ji dodal njeno matico in še dve starejši. Vse tri matice, katerim sem spodrezal krila, sem dal v družino direktno s pomočjo dima in medu. Čebele so jih dobro sprejele in družina se je lepo razvila. Do konca paše so zbrale še enkrat več medu kot druge močne družine. Bile pa so tudi najmočnejše.

Začetek septembra je pomenil konec paše in konec septembra je paša prenehala. V tem obdobju so izginile tudi matice druga za drugo. Ostala je samo ena. Škoda je, da čebele odstranijo starejše matice, ker bi prav te vplivale na krepitev družine.

Ko sem некоč zamenjal deset dvoletnih matic, sem tem maticam skrajšal krila za tretjino. Z dimom in medom sem jih dodal brezmatični družini. Pogoj, da so jih čebele sprejele, je bila dobra paša. Na koncu paše sem v panju našel samo eno mlado oplojeno matico. Vseh deset starih matic je izginilo. Iz tega sem sklepal, da je koristno uporabiti stare matice s spodrezanimi krili za krepitev čebeljih družin, poleg tega pridemo tako do tihe zamenjave matic.

Čebelja družina se milijone let ni spreminjala, ostala je taka, kot je bila divja, svoje življenje pa je prilagajala letnim časom in paši. Vodil jo je nagon; tako je uničevala nekoristna usta v panju, ko se je končala paša. Uničevala je tudi odvečne matice, pustila je samo eno.

No, človek ne privoli v to. Tako kot si je podredil mnogo živali, tako želi izkoristiti tudi čebelo. Primeri so, ko je človeku uspelo s poskusi, prav tako pa so primeri, ko so se vse želje odbile ob neprebojnem zidu, s katerim je obzidano tudi naravno življenje čebel. Tako je bil neuspešen poskus entomologov, da bi vzgojili čebelo brez žela, kot tudi poskus belgijskega čebelarja prof. Ursmara Baudouxa, da bi vzgojil večje, produktivnejše čebele z daljšim rilcem, s širšimi krili in z večjim mednim želodčkom.

Moram priznati, da sem tudi sam takrat pričel verjeti zgodbam o produktivnejših čebelah. Skupaj z nekim tovarišem sva z lesenimi valji raztegovala celice satja od sredine navzven. Sate sva grela, tako da so se lahko raztegovali. Uničila sve veliko satov, na koncu nama je uspelo napraviti okrog 750 celic na kvadratnem decimetru. Potem pa je prišlo veliko razočaranje. Iz večjih celic so se namesto večjih čebel izlegli troti. Nenaraven jalov poskus!

No, vrnimo se k večmatičnemu sistemu, ki je prav tako nenaraven po-

skus. Problem je bil, kako pripraviti čebele, da bi sprejele več matic tudi tedaj, ko ni paše. Teoretično bi se to dalo izvesti z nenehnim prihranjevanjem tja do oblikovanja zimske gruč.

Veliko let pozneje sem prebral, da je ruskemu čebelarju Koftunu uspel ta poskus. Zanimiv poskus za čebelarja s prakso, znanjem, z manjšim številom panjev in z dovolj prostega časa.

TUDI VRTNE ROBINJE SO MEDOVITE

FRANCE VARDJAN

O medovitosti ROBINJE (*Robinia pseudoacacia*) smo pogosto pisali. Drevo je bolj znano kot »akacija«, čeprav pripada to ime lepo cvetočim mimozam, ki jih srečujemo zlasti ob črnogorski obali kot okrasno vrtno in parkovno drevo.

Lastnosti »akacije« so pozitivne in negativne. Pozitivne so, ker da zelo uporaben kolarski les, cenjeno čebeljo pašo in ker v znatni meri, kjer raste, izboljša zemljo in jo hkrati obogati z dušikom. Le malo je znano, da živi tudi ta metuljnica v sožitju z bakterijami, ki so sposobne izkoriščati zračni dušik (rizobakterije) na podoben način kakor detelje. Ker zapušča zemljo bogato z dušičnimi spojinami, cenijo »akacišče« za obnovo vinogradov in sadovnjakov.

Akacija ima tudi nezaželene, torej negativne lastnosti, namreč da se hitro izseje in se tako s semenom daleč naokoli razširi, da poganja številne koreninske izrastke, ki delujejo zelo neugodno v kmetijskih kulturah, saj so tako rekoč plevel. Všasih so akacijo sadili v vinorodnih krajih za vzgojo kolov (koloseki). Zamisel sicer ni bila slaba, kajti njeni koli so zelo trpežni, toda za kol debela akacija že cveti in plodi, se torej razširja in razmnožuje. Kar je za čebelarja koristno, ni za kmetovalca. Kako je lahko nadležna, spoznamo v primorskih terasiranih, a opuščenih vinogradih, kjer je zasegla domala vse uporabne površine. Iztrebiti jo je možno le z velikimi stroški.

Po vsem tem se ne čudimo, da propagiramo v novejšem času za čebeljo pašo okrasne akacije, ki so manj nad-

ležne. Pomembni sta zlasti ŠČETINASTA (*R. hispida*) in LEPLJIVA (*R. viscosa*). Obe cvetita lepo rožnato in sta očiten okras slehernega vrta. Ponavadi cvetita dvakrat na leto, prvič v juniju, drugič v avgustu. Cvetni grozdi so 10 cm dolgi in zelo medoviti, po količini nektarja prekašata celo navadno akacijo. Posamezni cvet da v 24 urah povprečno 1,5 mg nektarja, ki je slajši od nektarja navadne akacije. O sladkorni vrednosti so v literaturi zelo različni podatki, vendar so vsi dokaj ugodni (0,90 do 2,30 mg). Med je bogat trsnega in sadnega sladkorja, manj je grozdnega.

Zal je pri nas ščetinasta robinja še redka, zato je prav, da se zavzamemo za njeno razširitev. Če nočemo, da bo divjala, je ne smemo cepiti na akacijo, ampak uporabljamo grme in drevesa, vzgojena iz lastne podlage (koreninski izrastki). Spoznamo jo po mladih vejicah, ki so na gosto obraščene z rdečimi in dolgimi ščetinami. V vrtu dajemo prednost VELIKOLISTNI vrsti (var. *macrophylla*), ki ima manj toge, torej mehkejše in manj goste dlačice, v starosti je često gola. Njena rast je krepkejša, cvetnost boljša, cvet večji in medovitejši, les pa manj krhek in lomljiv kot pri matični vrsti.

Povsem drugačna je LEPLJIVA robinja. Ker raste prepočasi, jo cepijo na navadno akacijo. Tedaj doseže tudi do 8 m višine. Njene enoletne vejice so žlezasto dlakave in bolj ali manj lepljive. Cvet je svetlo rožnat, na zastavici je rumena lisa (spoznavni znak), cvete junija, nekoliko manj še enkrat ob koncu poletja. Plod je žle-

zasto ščetinast strok, ki je tudi lep-ljiv. Cvetni grozd je 8 cm dolg in zelo medovit. Ker zavzema precej prostora, se odločimo v majhnem vrtu za HARTWIGOVO zvrst (var. hartwig), ki je počasne rasti in manjšega obsega. Lepljiva robinja je tudi zelo lepo

drevo za drevorede, priporočamo ga zlasti za slabo in plitvo zemljo, kjer lipa več ne uspeva. Drevesa sadimo bolj na gosto (8 m) Robinja je le za sončna rastišča in toplejše kraje, ker je medovitost odvisna od toplega dneva in soparne noči.

ALI SMO ZA VSE USTREZNO POSKRBELI PRED ZAZIMLJENJEM ČEBELJIH DRUŽIN?

MARTIN MENCEJ

Največja čebelarjeva skrb ob koncu čebelarkega leta je bila v tem, da je poskrbel in storil vse potrebno za čim uspešnejše prezimovanje čebel, ker je od tega močno odvisno uspešno čebelarjenje v prihodnjem letu. Če smo se togo držali nasvetov predvsem starejše čebelarske literature, ki priporoča, da je treba končati krmljenje za zimsko zalogo že v začetku septembra in če so nas zavajali datumi ali pa dnevi svetnikov, po katerih se stari čebelarji še vedno ravnaajo, potem smo že pogrešili. Dolgoletne izkušnje namreč kažejo, da je treba v tem pogledu resno upoštevati krajevne, višinske in podnebne razmere v Sloveniji, ki so glede na naš geografski položaj zelo različne, in da je temu ustrezno treba ravnati glede priprav za zazimljenje. Medtem ko smo v lanskem deževnem in hladnem poletju morali resno misliti na krmljenje že v mesecu avgustu, pa je letošnji sončni in topli avgust potisnil to skrb vsaj za 14 dni v mesec september.

Topli avgustovski dnevi so ponujali ponekod bolj, drugje spet manj zadovoljivo hojevo mano. Vroči dnevi ali pa izdatnejše občasne nevihte so nekajkrat res prekinili medenje, vendar pa so v glavnem čebele kar zadovoljivo polnile medišče s hojevcom vse do septembra. Pri tem pa niso pozabile tudi na plodišče. Zadelale so kar četrtino ali polovični del satov s hojevim medom. S tem smo pa že trčili

na težavo, ker zavoljo sveže zalege hojevega medu nismo mogli iztočiti. Hojevec pa je čez zimo v plodišču ne samo nezaželen, ampak popolnoma odvečen, če nočemo imeti spomladi noseme v čebelnih družinah. V tem primeru ni drugega izhoda, kot da satje s hojevim medom in pokrito zalego prestavimo v medišče, v plodišče pa

Rezervne družinice so dobrodošle tudi pri nakladnih panjih

Bodimo pozorni na družine, ki odganjajo trote šele pozno jeseni!

namestim na izpraznjena mesta zdrave, enkrat ali dvakrat že zaležene sate. Pri tem pa moramo biti pozorni, da imajo ti sate že izčiščene celice, ker drugače matica v te sate ne bi zalegala. V tem času pa želimo imeti čim več zalege. Ko pa se pokrita zalega v medišču poleže, shranimo medene sate za pomlad ali pa med iztočimo. Če vsega tega nismo napravili, bo ostal manovec v plodišču čez zimo. Začetniki navadno računajo s tem, da dodajajo krmi za zimsko zalogo noseimak, fumidil ali česnov sok. Če ni kaj prida manovega medu v plodišču, potem je takšna računica do neke mere upravičena, seveda ob pogoju, da smo dali satje s hojvecem na skrajne robove panja. Ker pa je dodajanje navedenih preventivnih sredstev v jeseni v strokovnih krogih še nerazčiščeno in so mnenja različna, se ne smemo preveč zanašati na njihovo učinkovitost.

V drugi polovici avgusta je zacvete la ajda in čebele so pridno nabirale prepotrebni cvetni prah. Na srečo je na naših njivah vedno več ajde, ki daje obilno obnožino. Matice so z vso močjo zalegale. In če smo imeli v družinah mlade, eno ali dve leti stare matice, potem bomo imeli dovolj čebel za čez zimo. V nasprotnem primeru pa bomo v zadregi. Če smo med letom poskrbeli za narejence oziroma prašilčke, smo z narejenci, ki imajo mlado matico, pomagali brezmatični družini oziroma družini s slabo rodno matico. Če pa med letom nismo poskrbe-

li za mlade matice, potem nam ostane samo še združevanje močnih in slabih družin, ko smo odstranili slabo matico. S tem smo si sicer zmanjšali število čebeljih družin, za nadomestilo pa bomo šli v zimo z močnimi družinami, spomladi pa bomo z veseljem opazovali živalne izlete zdravih čebel. Vse to pa zahteva pravočasne in ustrezne ukrepe. Ukrepati nimamo zdaj kaj več. Začetnikom in neizkušenim čebelarjem pa je bila prav letošnja relativno dobra letina dragocena šola in poučen zgled za v prihodnje.

Ena glavnih nalog pri jesenskem pregledu je tudi zdravje čebeljih družin. Tu se ne bomo ustavljali pri dobro znanih čebeljih boleznih, pač pa imamo v mislih danes najnevarnejšo bolezen varrozo. Varroza je danes že razširjena po vsej Sloveniji in je vprašanje, v kateri čebeljak ali na katero stojišče še ni prodrl ta zajedavec. Prevažanje čebel in poletne paše so dajale najboljše pogoje za okužbo še ne okuženih družin. Zajedavec ima namreč to lastnost, da nemoteno preide z okužene čebele na zdravo že na cvetu, ko se srečata zdrava in bolna čebela. Da ne bi ponavljali izkušenj in dognanj, ker je bilo o tem že dosti povedanega in napisanega, mora sleherni čebelar vedeti, da varrozo najuspešneje zdravimo prav v jeseni, ko ni več zalege v družini. Zato je pazljiv jesenski pregled še posebno pomemben.

Ugotavljanje varroe v čebelni družini niti ni tako zapleteno, ker je povzročitelj bolezni pri dobrem opazovanju viden že s prostim očesom. S pregledom trotovskih celic pa lahko že začetnik ugotovi varrozo pri svojih čebelah. Če pa smo se le malo bolj seznanili z odkrivanjem te bolezni, potem uporabljamo preprost način, ki ga priporočajo nekateri strokovnjaki. Stanje v čebelni družini namreč lahko določimo že kar na začetku, ko je zajedavec napadel 2—3% čebel. V ta namen nabere mo na panjski bradi najmanj 50 čebel in jih damo v steklenico z ozkim grlom. Nanje nalije-

mo vodo in segrevamo do vrelišča. Iz te posode potem prelijemo vodo s čebelami vred v ponev. Med segrevanjem so se zajedavci ločili od čebel. Ko potem izlivamo vsebino iz steklenice na svetel ploščat krožnik ali široko čašo in sproti pobiramo čebele, lahko vidimo v vodi zajedavce.

Ko pa ugotovimo navzočnost zajedavca v čebelni družini, moramo ukrepati skladno s predpisi republiške veterinarske inšpekcije, ki so bili objavljeni tudi v Slovenskem čebelarju,

št. 7-8/1981. Kolikor še nismo ustrezno postorili, je še čas, da nadomestimo. Če ne, bomo šli v zimo z oslabeledimi čebelami, kar bo za čebele in čebelarja uničujoče. Namesto da bi se veselili spomladanskih izletov svojih zdravih čebel, bo čebelar lahko le žalostno gledal v novo čebelarstvo leto. Poleg vseh drugih nevšečnosti si je zaprl pot do prevažanja in s tem do izdatnejših čebeljih pridelkov, ki si jih sleherni čebelar želi. Letošnje izkušnje so poučen primer.

KAJ SEM STORIL ZOPER VARROZO

IVAN KRAJNC

Kakor vsako leto sem tudi letos za zdravje čebel zgodaj spomladi ukrenil vse tisto, kar je predpisano za letos. Pobral sem mrtvice pred panji, postrgal sem podnice vseh panjev in drobiral spraval v plastično vrečko. Vse to sem prve dni marca oddal na veterinarski postaji v Kopru. Nestrpno sem čakal na rezultat in spraševal čebelarje, ki so se oglašali pri meni, če so že dobili izvide o zdravju čebel. Nič in nič. No, končno sta sredi maja prišla dva inšpektorja in mi na kratko povedala, da imam varroo. Pri tem sta ugotovila številčno stanje čebeljih družin in napisala odločbo, da čebel ne smem premikati z mesta.

Čebelje družine sem imel prav letos izredno razvite. O plinjenju ni bilo niti govora. Na bradah so viseli celi grozdi čebel. Vpraševal sem se, zakaj je ta nesrečni izvid prispel tako pozno, ali od začetka marca do srede maja le ni predolga doba. Kdo ni pravi čas storil svoje dolžnosti? Ali kaj hočemo, »prva in zadnja beseda je zakon«.

Že prejšnje leto sem izdelal satnike tako, da je v polovici satnika zažičena satnica, druga polovica pa je prazna. V tej prazni polovici gradijo čebelje družine trotovino. Vsakemu od gospodarskih panjev sem dodal po en takšen satnik, in sicer v plodišče na drugo

mesto z desne strani. Do avgusta meseca sem z ženo izrezoval zaleženo trotovino, jo prekuhal in pobral vosek, ostalo pa dajal kokošim, ki so ves čas pridno nosile jajca.

Do zdaj nisem ugotovil varroe, čeprav mi je sin prinesel iz zamejstva dve povečevalni stekli in poskusno sem dajal v en panj naftalin. Na podloženem papirju nismo opazili varroe. Verjamem, da se pri tem nisem dovolj potrudil. Za zdaj so čebele živahne in od začetka avgusta do konca septembra jih vsak dan dražilno krmim. Cvetnega prahu imajo dovolj, tako da imam sredi septembra, ko pišem ta članek, v panjih 5 do 8 satov zalege, odvisno od starosti matice in moči posamezne družine.

Letos mi je zelo malo družin prelegalo in tudi novih matic nisem toliko vzgojil kot navadno, čeprav sem sklenil, da bom to moral storiti. Večinoma imam v panjih matice, ki niso starejše kot leto dni. V začetku septembra sva z ženo pregledala vse družine. Tam, kjer v medišču ni bilo čebel, sva dodala štirisatno družino z mlado matico. Takih družin je bilo devet, kar znaša približno 6%. Ostalo pa mi je še 40 takih družinic, ki jih bom uporabil po plinjenju čebel v oktobru, če se bo izgubila kaka matica.

Sredi avgusta sem pisal v Novo mesto v tovarno »KRKA«, naj mi pošljejo 700 tablet varitana in navodilo, kako ga je treba uporabljati, kakor tudi, če je za čebele ali za med škodljiv. V nekaj dneh so me zelo vljudno obvestili, da mi ne morejo ustreči. Varitan da bodo poslali veterinarski postaji v Koper, kjer mi bo na voljo, medtem so pa pismu priložili navodilo za uporabo zdravila s pripombo, da ni škodljivo niti za čebele niti za med. Pri tem se moram zelo pohvalno izraziti o sestavljalcu tega pisma. Tolikšne vljudnosti do nas čebelarjev ni že dolgo opaziti.

Takoj po prejemu tega ljubeznivega pisma sem pisal v Ljubljano Medexu, da naj mi hitro pošljejo dva kadilnika za plinjenje, ker je moj, ki ga nikoli ne uporabljam, pokvarjen. Vešče so se spravile nadenj in mu razžrle meh, ki je iz kože. Tako, vidite, sem se temeljito pripravil, da zaplinim svoje čebele.

Glede letošnjega pridelka pa se ne morem prav nič pritožiti. Ob sorazmerno manjšem delu sem precej dobil na travniku in akaciji, kostanj je dal le nekaj kilogramov, ker ga je tukaj v bližini mojega doma malo. Pozneje je bila mana na črnem trnu, leski in tudi posamezni hrasti so izdatno medili. Zdaj me skrbi, kaj bo pozimi. V panjih je mana, a sladkorja za jesensko krmljenje ni. Medex me je obvestil, da bodo tistim kooperantom, ki so izpolnili obveznosti, dali sladkor za zimsko zalogo. Sam nisem izpolnil tega, ker v letošnjem rekordnem letu hojeve paše v Gorskem kotarju nisem mogel voziti čebel na pašo. V Zalesini, kamor vozim čebele, je čebelar z Reke pobral 100 kg hojevca (dvomatični sistem) na panj. Kolikšna gospodarska škoda! Prepričan sem, da bodo pri Medexu mojo prošnjo zadovoljivo rešili, saj so mi za vsako upravičeno stvar vedno ustregli. Med vojno je bil slad-

kor čebelarjem na voljo. Zakaj danes, toliko let po vojni, ta zadeva še vedno ni rešena? Zakaj odgovornim še vedno ni jasno, da potrebuje čebelar za nemoteno čebelarjenje toliko sladkorja, da si lahko vzgoji mlade matice in da mora prezimiti čebele na sladkorju in ne na mani. Zakaj mora čebelarjeva družina od trgovine do trgovine zbirati po kilah sladkor in se obnašati, kot nadležni berači?

Pred koncem jesenskega krmljenja bom dal zoper nosemo trikrat pelinov ekstrakt in zgodaj spomladi še dvakrat, da s tem podaljšam starim čebelam življenje vsaj za 14 dni.

Zdaj pa še glavno, kar me je napotilo, da se oglasim s tem člankom. V Srbiji so že sprejeli ukrep, da je vsa republika Srbija razglašena za okuženo z varroo. Vsak čebelar, ki dvakrat plini svoje čebele, jih lahko prevaža. Kdaj bomo mi tako daleč? Ali si naša družba lahko privošči take uzde, ki ji odvzemajo devize? Priderek medu bi lahko letos podvojili in po čigavi krivdi tega nismo mogli storiti?

Vendar v Srbiji menda tudi ni šlo brez težav. V Somboru, na čebelarškem sejmu, sem zvedel, da so na sončnicah letos točili celo do 80 kg medu na panj. Toda iz Srbije ni mogel s čebelami tja noben čebelar, ker pravijo Vojvodinci: »Ne, ne boste prišli, mi čebel nimamo okuženih, zato ne pustimo, da prihajate k nam.« Koliko more biti to res, da tam varroe ni, če so vsa prejšnja leta vozili tja čebele Srbi, Hrvati in Slovenci? Vojvodincem bo čas povedal vse. Moja prognoza, ki so se ji nekateri posmihali, drugi pa se jezili, se zelo hitro uresničuje. Kljub temu, da so mojim trditvam mnogi ugovarjali, sem dobil priznanja v obliki pisem od več priznanih ljudi, ki tudi sodijo tako kot jaz.

Petega oktobra bom začel pliniti. Upam, da bo s tem pravici zadoščeno.

SEJA SKUPŠČINE ZVEZE ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ JUGOSLAVIJE

Zveza čebelarских organizacij Jugoslavije je imela svojo redno letno skupščino 20. VI. 1981 v Beogradu, v prostorih Zveze. Na skupščini so bili navzoči delegati iz vseh republik in pokrajin. Gostje so bili naslednji: inž. Luka Petković (sekretar Zadružne zveze Jugoslavije), inž. Dragoslav Sretenović (iz zveznega komiteja za kmetijstvo), prof. dr. Bogoljub Konstantinović (s fakultete za kmetijstvo), Milan Dedeić (direktor čebelarškega kombinata »Beograd«).

Predsednik skupščine tov. Novko Canevski je pričel sejo, pozdravil navzoče goste in predlagal naslednji

DNEVNI RED:

1. začetek skupščine
— delovno predsedstvo
— verifikacijska komisija
2. poročilo o delu Zveze med dvema sejama
3. poročilo verifikacijske komisije
4. razprava o poročilih
5. sklepni račun za leto 1980
6. pregled in sprejem finančnega načrta za leto 1981
7. pregled in sprejem načrta samoupravnega sporazuma o osnovah načrta razvoja čebelarstva Jugoslavije
8. volitve predsednika skupščine — predsedništva
9. vprašanja in predlogi
Dnevni red so sprejeli soglasno.

V delovno predsedstvo so izvolili: Halila Fejzulahuja, Vladana Jevtića in Novka Canevskega.

Delovno predsedstvo je zasedlo svojega mesta in delo skupščine se je nadaljevalo.

Tovariš Canevski je poročal o delu Zveze v preteklem letu in opozoril na težave, ki so se pojavljale med letom.

Pozval je delegate in navzoče goste, naj sodelujejo v razpravi in predlagajo ukrepe in dopolnitve za reševanje problemov. Poročilu je sledila vneta razprava, v kateri so sodelovali gostje in delegati iz vseh republik in pokrajin. Vsebina pogovorov je bila ugotovljajne rezultatov SPOJ kot tudi rezultatov dela republiških in pokrajinskih zvez. Govorili so o pozitivnih rezultatih, obenem pa opozorili na tisto, kar bi lahko še storili, pa niso. Posamezni delegati so samokritično poročali o delu svojih zvez, združenj in SPOJ. Ugotovili so, da mora SPOJ poiskati ustrezne rešitve in bolj iniciativno reševati številne probleme. Aktivnost SPOJ je odvisna od aktivnosti posameznih zvez. Če bo delo v posameznih zvezah v republikah in pokrajinah uspešno, potem lahko pričakujemo, da bo tudi delo v SPOJ uspešno. Zelo je važno, da prav v sedanjem času izkoristimo vse možnosti v borbi za prehrano, da bo tudi čebelarstvo prispevalo svoj delež.

V razpravi so govorili o vprašanih in problemih, ki jih bo treba v naslednjem obdobju rešiti.

Delo skupščine so nadaljevali po predvidenem dnevnem redu. Po poprejšnji obrazložitvi so sprejeli vse predloge.

Soglasno so sprejeli razrešnico dosedanjemu predsedniku skupščine-predsedništva tov. Novku Canevskemu, ki mu je potekel enoletni mandat, in se mu zahvalili za dosedanje delo.

Na predlog kadrovske komisije in v skladu s statutom Zveze čebelarских organizacij Jugoslavije je bil za novega predsednika skupščine-predsedstva SPOJ z enoletnim mandatom soglasno

izvoljen tov. Halil Fejzulahu, član predsedstva SPOJ in predsednik zveze SAP Kosovo ter vidni družbenopolitični delavec iz Prištine.

Po izčrpnih diskusijah so na skupščini sprejeli naslednje

SKLEPE

1.

Priporočilo republiškim in pokrajinskim čebelarstvom, da pospešijo delo pri zbiranju in včlanjevanju čebelarjev v čebelarske organizacije.

2.

Neogibno je, da se vse republiške in pokrajinske zveze vključijo s svojim delom v republiške in pokrajinske načrte, ker so te nosilci družbenega dogovora in razvoja.

3.

Republiške in pokrajinske zveze naj uskladijo svoje delo z delom združenega dela, da bodo tudi čebelarji lahko izkoriščali vse družbene spodbude za razvoj kmetijstva.

4.

SPOJ naj poišče možnost za redno preskrbo čebelarjev s sladkorjem in način njegove delitve.

5.

Pri sporih, ki nastajajo na pašah, naj SPOJ sodeluje z dogovarjanjem in iskanjem skupnih stališč.

6.

Vloga SPOJ bi morala biti pri pospeševanju vseh oblik izobraževanja v čebelarstvu bolj aktivna.

7.

Za splošni napredek čebelarstva je potrebno, da najdejo vse zveze skupni jezik na ravni republike-pokrajine, ker se lahko samo tako premagujejo nastale težave.

8.

SPOJ in poslovna skupnost za čebelarstvo Jugoslavije naj se povežeta na osnovi skupnih ekonomskih in poslovnih interesov.

9.

SPOJ in poslovna skupnost za čebelarstvo Jugoslavije naj sodelujeta pri oblikovanju odkupnih in prodajnih cen čebelarskih pridelkov.

10.

SPOJ naj poišče vse oblike združevanja na zvezni ravni za lažje reševanje obstoječih čebelarskih problemov.

11.

SPOJ in zadružna zveza Jugoslavije naj poiščeta skupne interese pri odpravljanju nekaterih čebelarskih problemov.

12.

SPOJ in poslovna skupnost za čebelarstvo Jugoslavije naj določita merila o načinu določanja narave posameznih čebelarskih prireditvev (razstav, sejmov, simpozijev in drugih).

13.

Predsedstvo SPOJ naj pregleda načrt samoupravnega sporazuma o osnovnih načrtih razvoja čebelarstva Jugoslavije, ga sprejme, doda pripombe in ga izroči naprej v podpis.

14.

Za razvoj čebelarstva je nujno, da SPOJ pravočasno izdela načrt in program razvoja čebelarstva Jugoslavije za čas od 1981. do 1985. leta.

15.

Da bi se delo v SPOJ poživilo, je potrebno, da bi bile tudi posamezne komisije bolj delavne.

16.

Potrebno je sestaviti komisijo za standardizacijo orodja in opreme v čebelarstvu.

17.

SPOJ naj razmisli o možnosti izdelave primernih priznanj, ki jih podeljuje SPOJ.

18.

Republiške in pokrajinske zveze naj izberejo po enega delegata za komisijo za podelitev priznanj SPOJ.

19.

Vse pripombe kot tudi sklepe s seje bodo vključili v načrt dela SPOJ za leta od 1981 do 1985.

20.

Skupščina je priporočila delegatom iz republik in pokrajin, da na svojem delovnem področju seznanijo čebelarje s stališči in sklepi skupščine SPOJ.

Tov. Canevski se je zahvalil delegatom za sodelovanje pri dosedanjem delu in sklenil sejo skupščine.

Zapisnik vodila:

Jana Šoškić

ZAPISNIK

8. redne seje izvršnega odbora ZČDS
z dne 26. 9. 1981 s pričetkom
ob 10. uri

Navzoči:

Dušan Švara, Anton Rozman, Rudi Triler, Anton Sedmak, Anton Rems, Stane Todori, Janko Belec, Franc Češnovar, Koloman Korpič, Jože Hribar, Severin Golmajer, Anton Šercer, Franc Kolenc, Franc Javornik, Martin Menecj, Dušan Sirk, Janez Mihelič, dr. Jože Rihar.

Odsotni:

Jože Šömen, Milan Vajda, Maks Avšič, Branko Vodopivec, Miha Burger, Mirko Brložnik, Anton Iaria.

DNEVNI RED:

1. Pregled zapisnika zadnje seje
2. Poročilo o delu Seleksijsko-vzrejnega centra
3. Sodelovanje čebelarske zadruge Ljubljana in ZČDS
4. Delo komisije za čebelarski naraščaj pri ZČDS
5. Naročnina na Slovenski čebelar
6. Imenovanje organizacijskega odbora za 6. posvetovanje o sodobnem čebelarstvu
7. Finančno poročilo za prvih 9 mesecev leta 1981

8. Sporazum o tiskanju Biltena

9. Razno

Ad. 1.: Sklepi zadnje seje so uresničeni. Glede sklepa o prodaji objekta ČIC so sklenili, da se postopek prodaje ustavi glede na splošno stanje. Menili so, da je čas za prodajo neprimeren. Objekt je zavarovan, del prostorov pa ima v najemu podjetje Viba film.

Ad. 2.: Poročal je predsednik ZČDS Dušan Švara. V letu 1981 smo zaposlili tov. Ladislava Gmajnerja, ki je brez poprejšnjega dogovora prekinil delovno razmerje s 1. julijem. Na vrhu sezone smo ostali brez kadra za delo in vodenje Centra. Predsednik ZČDS je imenoval komisijo, ki je ugotovila stanje po odhodu tov. Gmajnerja. Ugotovili so, da je po njegovi krivdi nastala materialna škoda in to vnesla v zapisnik. Poslovne škode, ki je nastala, komisija ni mogla oceniti. Do 1. julija, ko je tov. Gmajner prekinil delovno razmerje, je bilo prodanih le 8 matic. V takšni situaciji je prevzel delo in naloge vodje Centra Dušan Švara. V tem času smo vzredili 374 matic, pridelali smo 60 kg voska in 200 kg medu. Prihodek od prodaje

matic je 98.648,20 din. V centru so preizkusili nov plemenilnik s štirimi boksi, ki se je izredno obnesel.

Prav tako smo sklenili, da bomo prodali 5 kompletnih aparatov za umetno osemenjevanje matic po ceni 30.000 din. Obvestilo o prodaji bomo objavili v Slovenskem čebelarju. Sklenili smo, da bomo prodali 4 AŽ panje na 9 satov, ki so delno ali popolnoma neuporabni.

Odločili smo, da naj del odvečne čebelarške opreme dobi komisija za čebelarski naraščaj, ki naj jo razdeli med čebelarske krožke.

Ad. 3.: O možnostih sodelovanja med čebelarstvo in ZČDS je poročal dr. Jože Rihar. Člani izvršnega odbora so se načeloma strinjali, da je sodelovanje potrebno. Ker ni bilo konkretnega predloga za sodelovanje, so odločili, da bodo do prihodnje seje pripravili predlog. Imenovali so delovno skupino v tej sestavi: Anton Rems — predsednik, Franc Javornik, Stane Sadar, dr. Jože Rihar, Stane Todor, Dušan Sirk.

Ad. 4.: O delu komisije za čebelarski naraščaj pri ZČDS je poročal predsednik komisije Martin Mencej. Izvršni odbor je potrdil sklep komisije o podelitvi knjižnih nagrad in o vezavi letnikov Slovenskega čebelarja. Dolgoletni sodelavec naše organizacije Julij Mayer je podaril komisiji 13 letnikov Slovenskega čebelarja, katere bodo vezane podarili krožkom. Člani so sklenili, naj ponatis Priročnika natisnejo v 5000 izvodih.

Ad. 5.: Razpravljali so o višini naročnine za Jugoslavijo in tujino. Sklenili so, da bo naročnina za leto 1981 za Jugoslavijo 400 din, za tujino 500 dinarjev.

Na osnovi sklepa občnega zbora je članarina za leto 1982 300 din in 2 din za tiskovni sklad. V članarino je vključen Slovenski čebelar.

Ad. 6.: Imenovali so organizacijski odbor za 6. posvetovanje o sodobnem čebelarstvu. V odbor so imenovali: Maksa Avšiča, Dušana Sirka, Petra Hočevarja, Dušana Medveda, Janeza Miheliča, Frančka Šivica, Franca Javornika.

Ad. 7.: O finančnem poslovanju in stanju po prvih devetih mesecih je poročal sekretar Dušan Sirk. Iz poročila je razvidno, da je bilo poslovanje dobro. Stroški so ostali v normalnih okvirih, dohodek pa se je nekoliko povečal. Do konca leta je ostalo na razpolago še 900.963,52 din. Razpravljali in sklenili so, da je treba javno prek Slovenskega čebelarja opomniti društva in družine, ki še niso poravnale obveznosti do ZČDS.

Ad. 8.: Razpravljali so o podaljšanju sporazuma za tiskanje Biltena Medex. Sklenili so, da se sporazum delno popravi, da se pogodbeni cena dvigne na 20.000 din za izvod in se predloži v podpis.

Sejo so zaključili ob 13,50.

Zapisnik sestavil:
Dušan Sirk
Predsednik ZČDS:
Dušan Svava

60 LET ČEBELARŠKE ORGANIZACIJE V DOBREPOLJU

V enem izmed Slovenskih čebelarjev iz leta 1934 je bilo objavljeno poročilo o občnem zboru čebelarške podružnice Dobropolje, takratnega čebelarškega društva Slovenije. V njem je tudi omenjeno, da je bil za novega predsednika izvoljen Janez Strnad namesto dotedanjega predsednika Ivana

Erčulja, ki je bil predsednik od ustanovitve leta 1921.

Tako praznujemo dobropoljski čebelarji v letošnjem letu 60 let organiziranega čebelarstva na našem območju.

Proslavo smo združili z že tradicionalnim tednom obujanja spominov

na NOB v Dobropolju in imeli skromno slovesnost 26. maja tega leta v prostorih osnovne šole I. SPUB Tone-ta Tomšiča na Vidmu.

Razvili smo društveni prapor, za katerega smo zbrali sredstva čebelarji, prispevale pa so tudi delovne organizacije, ki imajo svoje TOZD ali obrate v Dobropolju. V osnovni šoli smo priredili skromno razstavo čebelarskih potrebščin in pridelkov. Med njimi je bilo tudi nekaj primerkov, starih več kot 200 let, kot npr. točilo na en sat in pa kranjiči s poslikanimi končnicami z letnicami izpred več kot sto let.

Kljub temu, da je bila prireditev v delovnik, se je zbralo kar lepo število domačih čebelarjev in predstavnikov

sosodnih čebelarskih društev in delovnih organizacij, predstavnikov družbenopolitičnega življenja in dobropoljske mladine. Med prireditvijo so izvajali kulturni program najmlajši učenci osnovne šole; zapel nam je tudi mladinski pevski zbor osnovne šole in fantje iz Zagorice. Ti so nam prepevali tudi med veselim delom, ki je sledil proslavi in trajal še pozno v noč.

Ob tej priliki se zahvaljujemo vsem, ki so prispevali sredstva za naš prapor in tudi vodstvu šole in vzgojnemu osebju in ne nazadnje učencem in pevcem, ki so nam omogočili, da je naša prireditev tako lepo uspela.

Lojze Miklič

PROSLAVA STOLETNICE ČASOPISA »PČELA«

Zveza čebelarjev SR Hrvaške bo v okviru proslave stoletnice izhajanja časopisa »Pčela« organizirala od 10. do 15. novembra 1981 več prireditev:

razstavo starih knjig, časopisov in čebelarskega orodja,

slovesno akademijo, ki bo 12. novembra 1981 in

posvetovanje o čebelarstvu 12. in 13. novembra 1981, na katerem bodo referenti znani čebelarski strokovnjaki, ki bodo obravnavali naslednje teme:

Organiziranost čebelarstva, Biologija in patologija čebel, Medovite rastline in opravevanje, Tehnologija čebelarjenja, Čebelji pridelki in njihova uporaba.

Za sodelovanje na posvetovanju je določena kotizacija, za člane Čebelarske zveze SR Hrvaške 300 din, za druge 500 din in za organizacije 1500 din (na osebo). Vplačila pošljite na Čebelarsko zvezo SR Hrvaške, 8. maja 26, 41000 Zagreb, žiro račun 30102-678-6553, najkasneje do 10. novembra 1981. Kotizacijo lahko plačate tudi na posvetovanju.

Čebelarska zveza SR Hrvaške

OBVESTILO

Obveščamo čebelarje, da imamo na zalogi novo knjigo **BOLEZNI, ŠKODLJIVCI IN ZASTRUPITVE ČEBEL** avtorjev prof. dr. Husnije Čerimagića, prof. dr. Jožeta Riharja in mg. Djure Sulimanovića.

Knjigo lahko naročite pri **ZVEZI ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE**, Cankarjeva 3, Ljubljana, tel. (061) 20 208, osebno ali po telefonu. Cena knjige je 170 din za izvod.

Zveza čebelarskih društev Slovenije

NAGRADE ZA PRISPEVKE ZA TEKMOVALNI RAZPIS

Na osnovi predloga komisije za čebelarški podmladek pri ZČDS z dne 30. 1. 1981 je Zveza razpisala konkurs za prispevke krožkarjev s področja čebelarstva oziroma o delu v čebelarskih krožkih. (Konkurs je bil objavljen v Slovenskem čebelarju.) S tem tekmovalnim razpisom je ZČDS želela spodbuditi mlade čebelarje - krožkarje za čim pogostejše poročanje o svojem delu, težavah, uspehih in neuspehih, za literarno navdahnjene prispevke o čebelah in čebelarstvu in podobno.

Komisija za čebelarški podmladek je do konca razpisanega roka prejela le nekaj tekmovalnih prispevkov, jih ocenila in na svoji seji dne 27. 8. 1981 namenila nagrado:

1. *Jožetu Črčku*, osnovna šola Branko Bernot-Aljaž, Križevci pri Ljutomeru za tekmovalni prispevek: *Stara vezana revija Slovenski čebelar me je spodbudila za čebelarjenje.*

2. *Darji Škrlec*, predsednici čebelarskega krožka na osnovni šoli Radenci za tekmovalni prispevek: *Naše začetno delo v čebelarskem krožku.*

Nagrade so knjižne in jih bosta nagrajenca prejela po pošti. Mimo tega bosta oba nagrajena prispevka objavljena v Slovenskem čebelarju.

Ko obema avtorjema čestitamo k njunemu uspehu, smo prepričani, da bo tudi tovrstno tekmovanje spodbudilo večji del krožkarjev za pogostejše pismene prispevke v Slovenskem čebelarju in da bo krog tekmovalcev pri prihodnjem nagradnem tekmovanju številnejši. Pogum velja!

Za komisijo:
Martin Mencej

Za ZČDS:
Dušan Švara

STARA VEZANA REVIJA SLOVENSKI ČEBELAR ME JE SPODBUDILA K ČEBELARJENJU

Bilo je v petem razredu osnovne šole, ko smo zbirali star papir. Prinašali smo ga od vsepovsod in ga odlagali v prostoru pred šolo. V trenutku, ko sem odložil sveženj, sem zagledal sivo, nekoliko oguljeno knjigo s trdimi platnicami. Vzel sem jo v roke in prebral naslov ter letnico izdaje: »SLOVENSKI ČEBELAR, v Ljubljani, meseca januarja 1907.«

Prikupno besedilo s prve strani se je nadaljevalo in kar ločiti se nisem mogel od knjige. Obdržal sem jo in

ko sem prišel domov, sem nadaljeval z branjem. Pri tem me niso motili stavki, pisani še na star način. Bral sem in izvedel marsikaj zanimivega o življenju čebel v panju, iz zgodovine čebelarstva od prvih začetkov čebelarjenja, pa tudi dogodivščine takratnih čebelarjev, ki so pisali o svojem čebelarjenju. Vse je bilo izredno zanimivo. Knjigo sem shranil in jo prebiram še danes. Posebno mi ugaja naslovna panjska končnica, katere motiv je vzet iz čebelarjevih pravil. Urednik je pri-

pisal: »Čebelar pase svoje muhe s čedro v ustih...« »Zakaj jih ne bi še jaz?«

No, sedaj lahko rečem, da sem mladi čebelar, začetnik, pa vendar navdušen nad čebelami. Seveda ne najbolj ob njihovih neprijetnih pikih, tolažim pa se s tem, da ne bom trpel zaradi revmatizma, kot mi včasih poreče ata, ko kdaj zabuhlega obraza in z obkladkom na glavi tarnam in si hladim bolečine. Je pa kmalu tudi to pozabljeno.

Ko se z očetom podava k panjem, mi ata razlaga, jaz pa poslušam in kaj pridržim. To me je tudi spodbudilo, da sem drugo leto vključen v čebelarski krožek na osnovni šoli Branko Bernot-Aljaž. Sestajamo se vsak teden, prihajamo ob dogovorjenih dnevih, mentor se pa trudi, da ugodi našemu času. Krožek na naši šoli je bil ustanovljen že leta 1963 in skozenj je šlo več generacij. Starejši so odšli, večina nas pa je sedaj začetnikov, zato smo začeli kar pri najosnovnejšem izobraževanju, se pravi pri tistem, s čimer mora biti vsak čebelar dobro seznanjen. Tako smo pozimi predelovali Priručnik za čebelarske začetnike, Slovenski čebelar pa nas je seznanjal z življenjem čebel in čebelarjenjem za vsak mesec posebej. Za pokušnjo nam je mentor prinesel tudi med, točen lansko leto.

Tekoče šolsko leto smo skupno izdelali stenčas, ki ima častno mesto med drugimi stenčasi. Podoba Antona Janše opozarja na začetek čebelarjenja na Slovenskem in na prvega slovenskega čebelarskega učitelja.

Prve toplejše pomladanske dni smo šli opazovat naše čebele. Imamo tri naseljene panje, ki počivajo v ličnem čebelnjaku, katerega je naš mentor obil v jeseni z deskami. Skupno smo izdelali napajalnik, ki ga v času pomanjkanja vode napolnjujemo. Prijetno je opazovati izmučene in žejne čebele, ko sedajo na z vodo prepojene deščice in se zibljejo v sončnih pomladanskih dneh. Izletni dnevi čebel so še posebno zanimivi. Tedaj nas po-

kliče pred čebelnjak naš mentor in nam razlaga, od kod je tisti rumeno-rdeči prah na nožicah pridnih delavk. Sprva se pojavljajo posamično, ko pa posije toplejše sonce, jih je vedno več na bradi panja, še več pa okoli čebelnjaka. Vabi jih razcveteno drevje česenj in višenj, zato smo letos zasadili ob vrtu še nekaj sadik.

Lani smo opazovali čebele pri rojenju. Mentor nam je že dan poprej povedal, da bo drugi dan ena od čebelnih družin rojila. Poklical nas je k panju in dejal, naj dobro poslušamo drobno, tenko in visoko »petje«, ki je prihajalo iz panja. To je bilo petje matice in znak, da bo roj. Krožkarji smo se zbrali ob čebelnjaku in opazovali. V zraku so se pojavljale čebele, ki so letale v krogih tako silovito, da se nam je zdelo, kot da puščajo za sabo sled ravne črte. Bilo jih vedno več, zbirale so se v gručo in končno pristale na bližnjem drevesu. Na vejo smo obesili koš in proti večeru so čebele zlezle vanj. Mentor jih je potem preselil v pripravljen panj. Tako smo bili bogatejši še za eno čebelno družino.

Ko se krožkarji zberemo ob čebelnjaku, dobimo navadno še male obiskovalce iz vrtca, ki nas sprašujejo: »Kdaj pa boste točili med?« Radovedne glavice se nič ne bojijo muh, ki tudi pičijo. Če jih vprašaš, ali radi ližejo med in če želijo imeti čebele, se kar pritrdilno oglašajo.

Za naš krožek je značilno, da smo bili doslej na vseh srečanjih in tekmovaljih mladih čebelarjev: v Celju, Mariboru in Ljubljani, sedaj se pa pripravljamo na tekmovanje v Novi Gorici.

Na ta način se ni treba bati, da bi zmanjkalo novih čebelarjev. Tudi jaz sem sklenil, da bom čebelaril. K temu me spodbuja še oče s svojimi čebelami in tista stara vezana knjiga Slovenski čebelar, ki bi skoraj končala med starihim odpadnim papirjem.

Jože Črček,
OŠ Branko Bernot-Aljaž
Križevci pri Ljutomeru

IGNAC ROTAR

Pokojni Nace Rotar se je rodil 1898. leta v Kropi na Gorenjskem. Že pred zadnjo vojno se je priselil na Vrhniko, kjer je kot pekovski mojster odprl lastno pekarno.

Kmalu je pričel čebelariti in pokazal prirojeno podjetnost tudi v čebelarstvu. Občasno je sodil med večje čebelarje v naši družini. Dosti je prevažal — tudi v Liko — in si kljub letom nabavil prikolico za prevoz čebel. Bil je redni član čebelarke družine vse do svoje smrti. Za dolgoletno članstvo — 31 let — je bil odlikovan z redom A. Janša III. stopnje. V času NOB je bil aktivni sodelavec osvobodilne fronte.

Umril je 29. maja 1981. v starosti 83 let.

Na zadnji poti smo ga spremljali številni čebelarji in se z društvenim praprom poklonili njegovemu spominu z željo, naj v miru počiva.

Njegovi družini izrekamo iskreno sožalje.

Čebelarica družina Vrhnika

VIKTOR FERK

V četrtek, 20. avgusta 1981, smo se čebelarji poslovili na ožbaltskem pokopališču od našega člana in odbornika Viktorja Ferka. Rodil se je leta 1906 v Legnu pri Slovenjem Gradcu. Že v mladosti je vzljubil čebelo. Kmetoval in čebelaril je v Ožbaltu.

Bil je vzoren mož, kmet in čebelar. Za čebelarico organizacijo bi storil vse in ni mu bilo žal tudi materialnih sredstev. Njegovo plemenito srce je prerano utihnilo. Umril je po daljši, hudi bolezni. Kljub tesnobi, ki nas obdaja, pa nas tolaži to, da nam je poleg zglednih potomcev zapustil tudi naslednike v čebelarstvu. Tako bo njegov dom še naprej krasil čebeljak s čebelami.

Družini, sorodnikom in drugim žalujočim iskreno sožalje!

ČD Ožbalt ob Dravi

OBVESTILO O VIŠINI ČLANARINE ZA LETO 1982

Obveščamo vse čebelarice organizacije, da je članarina ZČDS za leto 1982 300 din in 2 din na ekonomski panj za tiskovni sklad. S članarino je plačan tudi »Slovenski čebelar«.

Naročnina za leto 1982 (za nečlane) je 400 din, naročnina za tujino pa 500 din.

Prosimo vse organizacije, da čim prej začnejo pobirati članarino in nam pravilno izpolnjene sezname pošljejo do 1. februarja 1982.

ZČDS

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE PRODA

pet aparatov za umetno osemenjevanje matic (aparat za umetno osemenjevanje in narkotizator). Z aparatom lahko kupite baterije-plemenilčke za hranjenje umetno osemenjenih matic.

Vse informacije dobite na tel. (061) 20 208.

ZČDS

E. M. FUCHS

SPECILNA TRGOVINA ZA SODOBNO
ČEBELARSTVO Telefon (04222) 42286
A - 9061 CELOVEC - Wölfnitz - Felsenschmied-
gasse 19

éts **Thomas** fils
OSTERREICH REPRESENTANZ

B.P. n° 2 - 45450 FAY-AUX-LOGES

UGODNA PONUDBA

1. KADILNIKI — pocinkani, premer 10 cm z mrežo	ÖS	190
nerjaveči, premer 10 cm brez mreže	ÖS	210
nerjaveči, premer 8 cm z mrežo	ÖS	190
2. UGODNA PONUDBA NOVIH IZDELKOV		
ELEKTRIČNI NOŽ, »francoski«, z ravnim rezilom in temostatom,
tudi za AŽ sate. Nudimo 2 leti garancije	ÖS	860
isti nož brez termostata 220 V	ÖS	540
3. POSODE ZA TOČENJE MEDU		
50 kg urez mreže, nerjaveče	ÖS	870
50 kg z mrežo, special	ÖS	1280
100 kg brez mreže, nerjaveče	ÖS	1350
100 kg z mrežo, special	ÖS	1620
4. TOČILA NA ROČNI POGON		
tangencialna ali radialna iz nerjaveče pločevine		
za 4 sate od	ÖS	2950
za 3 sate od	ÖS	2780
5. PLINSKI TOPILNIK ZA VOSEK (mala izdelava)		
za 10 l, nerjaveč	ÖS	2960
za 80 l, nerjaveč	ÖS	4985
za 130 l, nerjaveč	ÖS	12200

NOVOST!

SPECIALNI TOPILNIK IN PREŠA ZA VOSEK

BWI-300 Atü, 20—25 kg vsebine. Komplet po naročilu

6. PREŠE ZA SATNICE — kaučuk-cink-baker
takojšnja dobava LR, Dadant, AŽ
vse druge mere po naročilu	ÖS	2820
7. VALJČNE MASINE ZA SATNICE (po naročilu, dobava 3 mesece)		
8. ELEKTRIČNI POGONI ZA TOČILA 220 V, 12 V, 70 do 250 W		
9. ČRPALKE ZA MED — vse velikosti po naročilu (dobava 3 mesece)		
10. BENCINSKI AGREGATI — 220 V, 50 HZ/800, 1000, 1500 W — po naročilu		

Do nas pridete čez Ljubelj skozi Celovec do Šentviškega križišča (St. Veiter-
ring), od tu proti Feldkirchnu (8 km od Celovca). Iz Maribora pridete v Celovec
do letališča, od tu pa je še 3.5 km do Wölfnitza.

Trgovina je odprta od 7. do 19. ure, ob sobotah pa od 7. do 17. ure. Po telefonu
se lahko dogovorite v nemščini, srbohrvaščini ali v angleščini.

Telefon iz Jugoslavije 9943-4222-42286

E. M. Fuchs

VABILO NA IV. POSVETOVANJE O SODOBNEM ČEBELARSTVU IN NA RAZSTAVO ČEBELARSKÉ OPREME

ZČDS BO ORGANIZIRALA VI. POSVETOVANJE O SODOBNEM ČEBELARSTVU, KI BO PREDVIDOMA 9. IN 10. JANUARJA 1982 V OŠ POLJE V POLJU PRI LJUBLJANI. V SKLOPU POSVETOVANJA BO ODPRTA TUDI BOGATA RAZSTAVA ČEBELARSKÉ OPREME.

VABIMO VSE ČEBELARJE, KI ŽELIJO NA RAZSTAVI SODELOVATI KOT RAZSTAVLJALCI, DA SODELUJEJO S SVOJIMI EKSPONATI, UDELEŽBO PA JAVIJO NA NAŠ NASLOV DO 1. JANUARJA 1982.

PRAV TAKO VABIMO VSE ČEBELARJE, DA SE UDELEŽIJO TE ZANIMIVE PRIREDITVE, NA KATERI SLOVENSKI ČEBELARJI IZMENJUJEMO SVOJE IZKUŠNJE.

ZČDS

Líst izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 20-208. Izdajateljski svet: Dušan Svára, predsednik; člani: Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Šlander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, Dušan Svára, Jože Babnik, Ljilje Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Šivic.

Odgovorni urednik: Dušan Svára

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič

Tehnični urednik: Matija Hočevar

Lektor: Danica Bizjak

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Medex — exp.-imp. Franc Strumbelj.

Letna naročnina za nečlane 300.—, za tujino 350.—, za člane čebelarških organizacij drugih republik 300.— dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 6000 din, pol strani — 3500 din, četrt strani — 2000 din. Trikratna zaporedna objava 20 %, popusta. Splošni oglasi: beseda 10 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa v tekočem letu, do 20 besed. Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 10 dinarjev. Članarina znaša 250.— din in 1 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Revijo sofinancira RSS.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 7500 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.